

ХАРКІВСЬКЕ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ БІБЛІОТЕК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вступ

Харківське зональне методичне об'єднання це **35** бібліотек державних закладів вищої освіти **III-IV** рівнів акредитації. Сукупний фонд на кінець **2018** року налічує понад **26,3** млн. документів. Бібліотеки обслужили всіма структурними підрозділами **848 521** користувачів, яким було видано **19 235 607** документи.

Головними напрямками діяльності бібліотек Об'єднання у **2018** році були: оновлення підходів до організації та якісного комплектування фондів і забезпечення їх зберігання; розширення спектру інформаційно-бібліотечних послуг; сприяння формуванню інформаційної культури; формування власних електронних ресурсів; підвищення ефективності інформаційно-пошукової системи бібліотек і лінгвістичне забезпечення АБІС; проведення наукометричного та бібліометричного моніторингу наукових праць своїх науковців; популяризації ідеї доступу до академічних текстів; модернізації веб-сайтів; підвищення творчого та професійного потенціалу- фахівців бібліотек тощо.

14 червня урочисто відкрито інформаційно-бібліотечний комплекс у **НБ ХНМУ**, який укомплектовано сучасними підручниками, комп'ютерним та мультимедійним обладнанням. До нової Наукової бібліотеки завітали голова Харківської обласної державної адміністрації Юлія Світлична та народний депутат України Ірина Луценко. Почесні гості гідно оцінили оновлений бібліотечний простір медичного вишу. Новий комплекс розташований в навчально-лабораторному корпусі. Складні стіни й двері на всіх пунктах обслуговування створюють єдиний прозорий бібліотечний простір – читач вільно обирає місце для самостійної роботи. Додатково для користувачів організовано **350** посадкових місць, створено «тихі» читальні зали й «гучні» зони – зали для самостійної роботи, простір для коворкінгу, є можливість вільної розстановки меблів за потребою. Інформаційно-бібліотечний простір надає користувачам комфортні умови для читання, групової та індивідуальної роботи, неформального спілкування, організації інтелектуального дозвілля й реалізації творчих проектів.

Протягом року бібліотеки Об'єднання брали участь у міжнародних, вітчизняних і власних проектах. **Центральною науковою бібліотекою Каразінського університету** підписані угоди про співпрацю з науковою бібліотекою Болгарської Академії наук (м.Софія, Республіка Болгарія), бібліотекою фізики, астрономії та прикладної інформатики Ягеллонського університету (м. Краків, Республіка Польща.)

НБ ХНМУ стала офіційним партнером УБА. Офіційними партнерами УБА також є бібліотеки **СумДУ, НФаУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого.**

Обслуговування користувачів

Обслуговування користувачів є провідною функцією сучасної бібліотеки, тому формування загального враження користувачів від бібліотеки в цілому залежить більшою мірою від рівня їх обслуговування. Протягом звітного року одним з основних завдань бібліотек Об'єднання було створення умов для ефективної організації інформаційної платформи освітнього процесу, наукової роботи, спрямованої на втілення концепції користувач–орієнтованого середовища. Протягом року бібліотеки значну увагу приділяли питанням технології обслуговування користувачів, аналізу їх інформаційних потреб і культури обслуговування.

Бібліотечне обслуговування читачів у **2018** році здійснювалось у **185** читальних залах, кількість місць для читачів у яких становить **11 697**, загальна кількість читальних залів і місць для читачів у них незначно збільшилася у порівнянні з **2017** роком. Кількість абонементів за звітний рік становить **149** і порівняно з **2017** роком зменшилася на два. За останній рік у **НТБ ПолтНТУ** на **3** зменшилася кількість абонементів, кількість читальних залів також зменшилася на **3**, відповідно, кількість місць у читальних залах зменшено на **393** і становить **85**.

Завдяки оновленню **НБ ХНМУ**, де додатково відкрито **4** нових читальних зали, кількість місць у яких складає **330** значно змінилися форми обслуговування користувачів. Читальні зали, зали для самостійної підготовки та простір коворкінгу обладнані мультимедійними засобами, розширено та посилено зону Wi-Fi, є можливість працювати зі своїми гаджетами. **НБ ХНТУСГ** з метою організації відкритого доступу до фонду та комфортних умов обслуговування користувачів в інформаційно-бібліографічному відділі, змінено інтер'єр приміщення. **НБ ХНТУСГ** продовжувала бібліотечне обслуговування студентів і викладачів Луганського національного аграрного університету, який тимчасово розміщується на території університету.

Кількість користувачів за єдиним реєстраційним обліком у **2018** році незначно збільшилася і становить **282 657** осіб або **100,6 %** від показника минулого року. Однак, зменшення кількості користувачів за ЄРО спостерігається у таких бібліотеках, як **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **СумДУ**, **НТУ «ХП»**, **ХНЕУ**, **ПДАА** тощо. Бібліотеки у своїх звітах пояснюють це тим, що у цих закладах вищої освіти відбулося зменшення державного замовлення з набору студентів, оптимізацією кількості викладацького складу та обслуговуючого персоналу вишів. Лише **19 (54,3 %)** бібліотек продовжували надавати статистичні дані стосовно кількості віддалених авторизованих користувачів. У **НБ ХНМУ** за останні роки спостерігається тенденція зростання кількості студентів та зміни мовного критерію набору – зменшується кількість іноземних студентів, які навчаються російською мовою та збільшується кількість студентів, які навчаються англійською мовою.

Кількість користувачів, обслугованих усіма структурними підрозділами бібліотек становить **845 101**, або **99,7 %** від показника **2017** року. Також зменшилася на **1 364 729** кількість документів, виданих бібліотеками Об'єднання з власних фондів у порівнянні з **2017** роком, у тому числі, на **818 558** документів зменшилася їх видача у **НБ СумДУ**, що залишилося без пояснення і позначилося на відносному показнику цієї бібліотеки – «обертаність книжкового фонду». Зменшення показника «видано документів з власного фонду» у цій бібліотеці спостерігається з **2015** року, відповідно показник «обертаність книжкового фонду»

з 2015 року змінився і становить у 2018 році «2,5» замість «4». В зв'язку з реструктуризацією НТУ «ХП», значно зменшилася видача документів у читальних залах при кафедрах.

Кількість відвідувань також зменшилася порівняно з 2017 роком на 3 736 308 відвідувань. Минулого року, наприклад, кількість відвідувань НБ СНАУ зменшилася на 3 646 843, без пояснення. До показника «кількість відвідувань» бібліотеки ХДАК не ввійшли відомості щодо кількості звернень до Web-ресурсів з причини зміни лічильника Яндекс.ru на Google Analytics тощо.

За останні 5 років показник «Видано документів з власного фонду» зменшився на 23,5 % і становить 19 235 607 примірників.

Аналіз звітів показав зниження більшості основних показників обслуговування користувачів. У багатьох випадках це пов'язано зі зменшенням набору студентів на перший і п'ятий курс вишів та значним розширенням інформаційно-комунікаційних можливостей освітян, доступом до Інтернет.

Влітку звітного року у одному з корпусів УПА сталася пожежа, в зв'язку з чим один з читальних залів бібліотеки і частину фонду одного з абонементів було переміщено в інше приміщення. Продовжує залишатися на тимчасово окупованій території ННІГОТ в м.

Стаханов УПА з бібліотекою, фонд якої становить 257 424 примірники. Бібліотека ННПП УПА м.

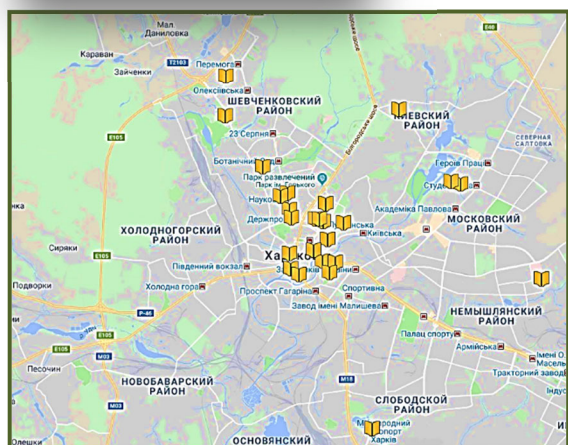
Слов'янська не обслуговувала користувачів у зв'язку із звільненням бібліотекаря, що також вплинуло на зниження виконання основних показників в цілому по бібліотеці.

26 бібліотек закладів вищої освіти Харкова продовжували роботу у корпоративному проєкті «Єдина картка читача бібліотек закладів вищої освіти Харкова», який діє з 1 вересня 2013 року. Проєкт передбачає, шляхом безкоштовного обслуговування у читальних залах, доступ студентів, викладачів та науковців вишів Харкова до паперових фондів та електронних ресурсів бібліотек, що приєдналися до цього проєкту.

Минулого року на засіданні директорів бібліотек ЗВО III-IV рівнів акредитації Харківського методичного об'єднання розглянуто питання і прийнято рішення про створення «Зведеного каталогу періодичних видань, які бібліотеки ЗВО м. Харкова передплатили у поточному році». Таке рішення обумовлено браком коштів бібліотек на передплату періодичних

видань і, як наслідок, скороченням переліку назв. До бібліотек ЗВО методичного об'єднання Харкова приєдналися бібліотеки вишів іншої форми власності і підпорядкування. Це дає можливість користувачам усіх цих бібліотек скористатися фондами інших бібліотек вишів міста за проєктом «Єдина картка читача бібліотек закладів вищої освіти Харкова»,

З метою створення безбар'єрного простору для читачів з інвалідністю такі виші, як ХНУ імені В. Н. Каразіна, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНУРЕ, ХНАУ імені В. В. Докучаєва,

ПолтНТУ, ПНПУ імені В. Г. Короленка, УМСА, СумДПУ імені А. С. Макаренка, ХДУХТ, ХНАДУ, ХНЕУ імені Семена Кузнеця, СНАУ обладнані пандусами для людей з порушеннями опорно-рухового апарату, мають ліфти для підйому і спуску. Будівля ХНУМГ імені О. М. Бекетова облаштована тактильним (рельєфним) попередженням на початку та в кінці сходів. Для користувачів з вадами зору у ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна встановлено збільшувач TOPAZ® HD, а у НБ ХНУРЕ – діє експериментальна модель відеозбільшувача. Для людей з порушеннями зору у ХНУМГ імені О. М. Бекетова на входних дверях встановлені візуальні елементи тощо.

У бібліотеці СумДУ змінено режим роботи на 6-ти денний, збільшено час обслуговування користувачів. У бібліотеці ХДАК запроваджено відкритий доступ до фонду читального залу. У бібліотеці ПУЕТ підготовлено проект впровадження частково відкритого доступу до книжкових фондів читального залу. У НТБ НТУ «ХП» збільшився попит на копії статей у зв'язку зі зменшенням кількості передплачених журналів. На одному з бібліотечних пунктів НБ ХНТУСГ впроваджено автоматизоване обслуговування користувачів. НБ ХНУРЕ закінчено 1 етап розробки технології використання віртуального квітка користувача. Минулого року усім співробітникам і студентам НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова, зареєстрованим в Office365, за попередньою заявкою було забезпечено доступ до статей журналу «Міське життя» через OneDrive (<http://onedrive.live.com>).

НТБ НТУ «ХП» минулого року, в зв'язку з упровадженням нового формату експорту інформації про студентів 1-го курсу БД університету «Кадри», в якому є номер телефону та електронна пошта, надала можливість провести оперативно підготовку до обслуговування. У 2019 році планується впровадити автоматичну розсилку інформації про видання, термін користування якими завершився.

Бібліотеками Об'єднання постійно проводилася робота із запобігання і ліквідації читацької заборгованості. В своїй практиці багато бібліотек Об'єднання використовували дні вибачення читацької заборгованості – «Тиждень прощення боргів», «Тиждень повернутої книги» тощо. Так наприклад, бібліотекою ХДАК у вересні було проведено двотижневу акцію «Бібліотека без боржників». Протягом цього терміну користувачі мали можливість розрахуватися з боргами і надалі користуватися послугами бібліотеки. Фахівці цієї бібліотеки вважають проведення таких акцій доречними. Минулого року НБ УПА позбавляла права користування фондами абонементів і читальних залів боржників, які не розрахувалися з бібліотекою до кінця року, НБ ХНМУ використовувала як виключний засіб – закриття абонементу на різний термін.

Задоволення запитів користувачів на відсутні у фондах бібліотек Об'єднання документи протягом року здійснювалось через систему МБА, а також за допомогою електронної доставки копій окремих глав книг, статей із збірок і періодичних видань (ЕДД). Послугами МБА минулого року у порівнянні з 2017 роком скористалися 337 абонентів або 90,3 %, яким видано 1 199 документів – 85,7 %. Для читачів своїх бібліотек з інших бібліотек було отримано 3 611 документів або 80,3 %. За статистикою, за допомогою ЕДД користувачі отримали 981 сторінку, 3 228 сторінок було направлено за запитом користувачів інших бібліотек.

До Міжнародної наукової конференції «Креативність класики: сучасна бібліотека очима молодих», яка була організована бібліотеками Харківського зонального методичного об'єднання спільно з Харківською державною науковою бібліотекою імені В. Г. Короленка, Українською бібліотечною асоціацією, Бібліотекою факультету фізики, астрономії і прикладної інформатики Ягеллонського університету, Музеєм Ягеллонського університету «Collegium Maius» (Польща, м. Краків) та за сприяння Генерального консульства Республіки

Польща в Харкові було проведено **анкетування першокурсників**, які вступили до харківських ЗВО у 2018 р., з метою популяризації читання та вивчення ставлення молоді до бібліотек. 97 відсотків респондентів відповіли, що бібліотека повинна бути у майбутньому, але її необхідно постійно поповнювати новою літературою та надавати доступ до електронних ресурсів. У рамках конференції також було організовано креативний бібліотечний «лабіринт» – **«Вхід там, де вихід: молодий бібліотекар і молодий читач: створюємо креативну бібліотеку разом»**, де бібліотекарі та читачі також обговорювали питання **популяризації читання**. Модератором цього заходу стала доктор філософських наук, професор університету, завідувач кафедри медіакомунікацій, журналіст Радіо Свобода, кінорежисер Л.В.Стародубцева, почесним гостем заходу була українська журналістка, популярна поетеса, письменниця Ірина Потаніна з автограф-сесією **«Фуєте в бібліотеці»**, у поетичному батлі **«Молоді поети і молоді читачі»** взяли участь харківські поети і починаючі автори. Також відбулася он-лайн-зустріч із міжнародним лідером у галузі філософії та практики **бібліотечного обслуговування Дженніфер Веласкес (США)**.

З метою популяризації читання серед студентської молоді у читальному залі **бібліотеки ХДАК** до Дня студента було проведено голосування і підведено підсумки з вибору найкращої роботи поетичного конкурсу "Усьому початок є любов".

Бібліотеки Об'єднання продовжували надавати додаткові послуги на платній основі відповідно до чинних постанов Кабінету Міністрів України, серед них копіювання, сканування, роздрукування текстів, складання бібліографічних списків до курсових, дипломних і наукових робіт тощо. Наприклад, **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** минулого року пропонувала такі платні бібліотечні послуги: формування бібліографічних списків джерел для наукових робіт; визначення класифікаційного індексу ББК і УДК, авторського знаку до наукових праць (для осіб, які не працюють та не навчаються в НЮУ імені Ярослава Мудрого); копіювання, запис інформації на е-носії; ксерокопіювання, сканування, фотокопіювання документів; роздрукування інформації; електронна доставка документів; вартість послуг зафіксована в наказі «Про платні послуги, що надаються науковою бібліотекою НЮУ ім. Ярослава Мудрого», ознайомитися з наказом можна на сайті бібліотеки, абонементів та в читальних залах.

На абонементів і у читальних залах бібліотек постійно діяли виставки «Нові підручники», «на допомогу студентам-першокурсникам», «Нова навчально-методична література» тощо. **Бібліотекою ХДАК** в читальному залі створено скриньку «Банк читацьких ідей», користувачі мають можливість висловити свої міркування про ефективність роботи бібліотеки та вказати на недоліки в їх обслуговуванні. Щороку задля популяризації фондів **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проводиться конкурс «Кращий читач року», переможці конкурсу нагороджуються призами та вітальними листівками.

З метою організації якісного та оперативного обслуговування користувачів бібліотеки Об'єднання сьогодні прагнуть впроваджувати нові сервіси для задоволення потреб користувачів, знайти оптимальний варіант формування сучасного вигляду бібліотеки, інтер'єру її приміщень, просторового розміщення фонду. **НБ ХНУРЕ**, наприклад, планує в наступному році передбачити умови обслуговування користувачів під час проблемних ситуацій – перебої з електропостачанням, аварійне відключення АБІС, поломка комп'ютерів тощо. З метою задоволення потреб студентів **НБ ХНМУ** було проведено круглий стіл «Бібліотека і студентство: діалоги», на якому обговорювалися питання забезпечення студентів навчальною літературою. Спілкування показало, що студентів не задовольняє забезпечення підручниками, згідно ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, один примірник

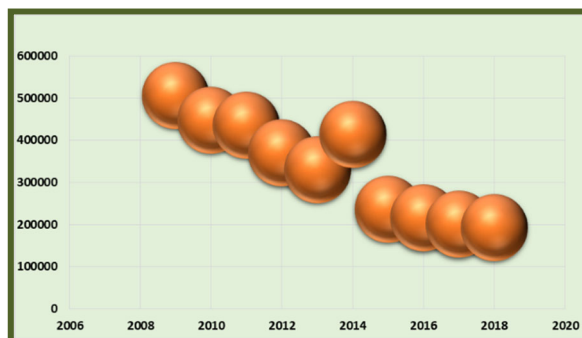
на п'ять осіб. Зустріч показала, що багато питань виникає через недостатню інформованість студентів про фонди читальних залів, де представлені усі без винятку навчальні видання. З метою оперативного інформування студентів, надання консультацій та допомоги бібліотекарів протягом року були проведені зустрічі старостів курсів та груп з призначеними кураторами від бібліотеки, де куратори повідомляли про нові надходження, обмінювалися контактною інформацією, йшла мова про заборгованість тощо.

Комплектування, організація і збереження фондів

Формування бібліотечних фондів бібліотек Об'єднання здійснювалось шляхом науково обґрунтованого і оперативного комплектування книжкового фонду науковими, навчальними та періодичними професійними виданнями й електронними ресурсами відповідно змісту освітніх програм, тематики наукових досліджень та інших інформаційних потреб користувачів.

Сукупний фонд бібліотек закладів вищої освіти методичного Об'єднання на кінець звітнього року складав **22 703 859** документів, кількість нових надходжень **193 335** примірника. Зменшення кількості нових надходжень навчальних і наукових видань за останні 10 років представлено на діаграмі № 1.

На формування документного потоку бібліотек впливає зменшення репертуару назв отриманих видань і зростання фінансових витрат на придбання періодичних видань, що ускладнює формування бібліотечного фонду як моделі навчальної і наукової діяльності вишів і впливає на показник оновлення фондів бібліотек Об'єднання.

Діаграма № 1

Динаміка надходжень документів за 10 років

Коефіцієнт оновлення сукупного фонду у **2018** році склав **0,86 %**, тоді як у **2009** році він дорівнював **2,3 %**. Як вважають провідні фахівці з бібліотечного фондознавства, у бібліотеках вишів коефіцієнт оновлення бібліотечних фондів повинен становити приблизно **10%** від фонду. Отриманий показник за підсумками року свідчить про необхідність збільшення нових надходжень документів.

Згідно рішення Вченої Ради **Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна** «Про затвердження Програми реалізації заходів з покращення якості освітнього процесу для іноземних студентів» збільшено обсяг фінансування на комплектування бібліотечних фондів навчальними посібниками англійською мовою провідних європейських та українських видавництв. Але фінансова ситуація не дозволяє багатьом бібліотекам належним чином поповнювати свої фонди, малозабезпеченими залишаються нові спеціальності та дисципліни. Наприклад, **бібліотека ХДАДМ** за браком коштів не має можливості купувати літературу у тій кількості, яка потрібна. Також, література, що рекомендується видавництвами, не розрахована на мистецтвознавців та інших фахівців академії. У фонді **НБ УПА** відсутня література з таких дисциплін, як інтегровані системи управління, екологічні питання нафтогазовою галузі, енергетичне природовикористання, публічне управління тощо. За останні майже п'ять років довідково-бібліографічний фонд **бібліотеки ХДАК** не оновлювався. Бібліотекою академії проаналізовано **574** навчальні дисципліни освітніх програм академії щодо рівня книгозабезпеченості студентів навчальною літературою. За результатами цієї роботи виявлено близько **200** навчальних дисциплін з негативним показником книгозабезпеченості, що пов'язано з відсутністю коштів на придбання такої літератури. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, в умовах обмеженого фінансування активно використовувала альтернативні засоби комплектування, зокрема, дарування. Так, у **2018** році більш, ніж **57 %**

газет та періодичних видань. Актуальність проекту полягає в можливості та перспективі надійно зберегти та надати доступ до історичних даних нашої культурної спадщини.

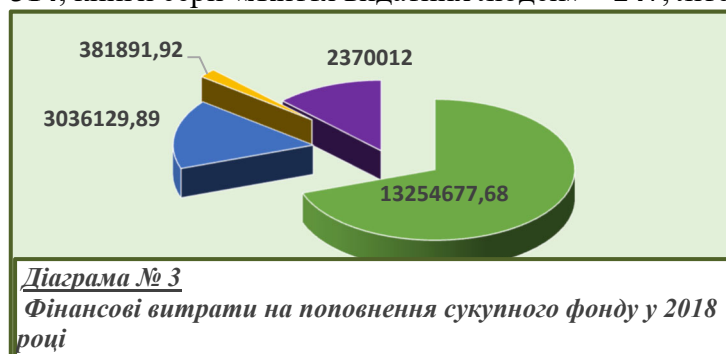
15.11.2018 р. відбулася презентація «Електронного архіву періодичних видань

Karazin.Back2News (<http://karazin.back2news.org/>). На кінець 2018 року розміщено 4166 номерів газети «Южный край» та 208 номерів ілюстрованого додатку до цієї газети. Архів має перспективу розширення та наповнення. Також в електронній бібліотеці LIBRARIA – архів української періодики онлайн, розробка компанії «Архівні Інформаційні Системи» (м.Київ) – представлена харківська газета «Утро» з фонду ЦНБ. Сайт цього проекту також надає можливість повнотекстового пошуку для користувача. За кошти, виділені Міністерством освіти і науки України, та додатково за спецкошти ХНУ імені В. Н. Каразіна, було придбано **сучасний широкоформатний планетарний сканер** (модель Zeutschel OS 12000 A1), що призначений дбайливо створювати високоякісні цифрові копії унікальних документів і рідкісних видань різного виду, формату, типу оправи та товщини корінця. Це перша в Україні настільна модель сканера формату A1.

НБ СНАУ минулого року переглянуто наявність рідкісних та цінних видань у фонді, показник було анульовано.

Фахівцями **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** продовжувався відбір книг до підсобного фонду сектору рідкісних і цінних видань, найбільша увага приділялася цінним виданням з усіх галузей знань, що вийшли друком до **1900** р. включно. Також відбиралися книги періоду (**1901–1917** рр.) та **20–40** рр. **XX** ст.) із провенієнціями, особливо для виокремлених особистих бібліотек. На кінець звітного року книжковий фонд складає майже 17 тис. примірників. Проведено планову інвентаризацію цього фонду. У фондах структурних підрозділів **НБ НФаУ** минулого року виявлено **76** примірників видань, які потребують подальшого вивчення для включення в фонд рідкісних та цінних видань. До фонду Відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** прийнято **113** примірників нових надходжень, до сектору цінних видань XIX початку XX ст. надійшло **1 257 документів**. Колекції відділу поповнилися за рахунок книг, які зберігалися в кафедральних бібліотеках університету, зокрема, на кафедрі історії стародавнього світу та середніх віків, у кабінеті математики. Надійшла завершальна партія книг з особистого зібрання Є. В. Федоренка. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** продовжено формування фонду відділу рідкісних і цінних видань. За минулий рік фонд відділу поповнився **2 574** документами, у тому числі: літературознавство – **186**, література народів СРСР – **135**, бібліотека всесвітньої літератури – **314**, книги серії «Життя видатних людей» – **247**, література з архітектури, видана до **1955** року – **1 402** назв нові надходження та переміщено з інших відділів – **290**.

На поповнення своїх фондів у звітному році бібліотеками було витрачено на книги **13 254 677,68** грн. Слід зазначити, що минулого року бібліотеки отримали у дарунок книг на суму **2 026 160,97**. (Дивись діаграму

№ 3). Фінансові витрати на поповнення сукупного фонду бібліотек у 2018 році.

Передплату періодичних видань було здійснено на суму **3 036 129,89** грн. або **102,1 %** від витрачених у 2017 році. Кількість коштів, що витрачені на придбання доступу до БД становить **381 891,92** грн. або **53 %** у порівнянні з 2017 роком.

Формування фондів бібліотек вищів здійснюється відповідно до тематики навчальних програм та планів.

ЦНБ Каразінського університету було передано до інших бібліотек 4 293 прим., серед яких бібліотеки навчальних закладів, що були евакуйовані з зони бойових дій до інших міст України: для бібліотеки ДЗ «Луганський національний університет імені Т. Г. Шевченка», для бібліотеки Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. Було передано значну кількість літератури для поповнення фонду бібліотеки реабілітаційного центру воїнів АТО та людей похилого віку.

Бібліотеки підтримували традицію дарування книг. Так, минулого року бібліотеки Об'єднання, серед них бібліотеки **НЮУ імені Ярослава Мудрого** і **ХНТУСГ**, долучилися до всесвітнього благодійного руху «ЩедрийВівторок» (оригінальна назва #GivingTuesday), Всеукраїнського дня добрих справ, який вперше в Україні пройшов 27 листопада, дня дарування книг бібліотекам України. З метою популяризації практики дарування книг у **НТБ НТУ «ХП»** минулого року розпочато формування списків дарувальників на сайті бібліотеки. У бібліотеках **ХДУХТ**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **ХДАК** і **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** тривали акції «Подаруй бібліотеці книгу!», «Привітай бібліотеку – подаруй книгу» тощо і висловлювали дарувальникам щире подяку у соціальних мережах. Так наприклад, **57 %** нових надходжень до фонду **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** складають документи, що були подаровані авторами, вченими університету, іншими ЗВО організаціями і партнерами. **Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** отримала у дарунок приватну колекцію книг відомого українського географа Коваленка Г. М. (296 прим.). Вагомим джерелом безкоштовного поповнення фонду **НБ СумДПУ** були подарунки авторів та читачів, дари установ, благодійних організацій, видавництв. Минулого року бібліотека отримала літературу від Американської волонтерської організації DarienAidBook, видавництва «Дуліби», ФОП Цьома С. П., Міжнародного благодійного фонду «Українська родина», Громадської організації «Сучасна книга». Безкоштовно надійшли сучасні видання від Департаменту освіти і науки Сумської ОДА, Сумської обласної ради, відділення Національного олімпійського комітету України у Сумській області, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, Інституту педагогіки НАН України. З власних книжкових колекцій передали літературу ректор та проректор університету. Так, наприклад, в **бібліотеці УМСА** до Міжнародного дня дарування книг підготували і провели акцію «Подаруй бібліотеці книгу». Дарування книг до фонду бібліотеки співробітниками, студентами академії стає дедалі популярнішим. Дарують книги не лише з власних книгозбірень, а й придбані нові видання як українських, так і зарубіжних авторів. Дарувальники поповнили фонд бібліотеки на **200** примірників, це – твори художньої літератури, галузеві та періодичні видання. У **НБ ХНУМ** триває безстрокова акція «Подаруй бібліотеці книгу».

Протягом року бібліотеки займалися вторинним відбором документів – вилучали з фондів документи, які втратили читацький попит, що мають зайву кількість примірників, непрофільні і зношені видання, ця цифра становить **330 235** примірників.

Обмінні і обмінно-резервні фонди діяли у **15** бібліотеках Об'єднання, до яких надійшло **7 777** примірників і передано **4 679**. На кінець звітнього року у обмінних фондах бібліотек налічувалося **43 188** примірника. Інформацію про свої обмінні фонди деякі бібліотеки

розміщують на власних сайтах. Так, **НТБ НТУ «ХП»** оновлює таку інформацію два рази на рік. Також, таку інформацію надають бібліотеки **УПА, ХДУХТ, ПНПУ імені В. Г. Короленка, СумДУ** тощо.

Бібліотеки Об'єднання забезпечували своїм користувачам доступ до численних придбаних БД і БД, які самі генерують. Вони надавали дистанційний доступ до віддалених БД, таких, як: інформаційно-правові системи «ЛІГА:ЗАКОН», VERDICTUM - онлайн система аналізу і відстеження судових рішень від ЛІГА:ЗАКОН; колекція підручників видавництва «Центр учбової літератури» (ЦУЛ); БД з юридичних досліджень Hein Online; інформаційної довідкової системи «Будстандарт», доступ до ресурсів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН»; БД Institute of Physics Publishing; БД Cambridge University Press; мультидисциплінарної англomовної повнотекстової бази EBSCO; до журналів та архівів Лондонського Королівського Товариства Royal Society Publishing тощо. Бібліотеки також надавали доступ до електронних версій видань і світових БД, таких, як архіви журналів від Наукової електронної бібліотеки eLIBRARY.RU, журналу видавництва Wiley «Law & Society Review», PubMed (Medline), HINARI, DOAJ, Academic Journal тощо.

Активно використовували у своїй роботі фахівці бібліотеки ХДАК е-бібліотеку «Культура України» НБУ імені Ярослава Мудрого, яка повністю відповідає профілю академії і яка є помічником у забезпеченні навчальних курсів з теорії та історії культури, історії театрального мистецтва, аудіовізуального мистецтва тощо.

Мали доступ бібліотеки до наукометричної БД Scopus, які були надані за кошти МОН України: **ХНУ імені В. Н. Каразіна; НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»; НТУ «ХП»; СумДУ; ХНАДУ; ХНУРЕ; КрНУ імені Михайла Остроградського; ХНУМГ імені О. М. Бекетова; ХНУБА; УПА; ПНПУ імені В. Г. Короленка; СНАУ.** До Web of Science: **ХНУ імені В. Н. Каразіна; НТУ «ХП»; НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»; НЮУ імені Ярослава Мудрого; КрНУ імені Михайла Остроградського; СумДУ; ХНАДУ; ХНУРЕ; ХНПУ імені Г. С. Сковороди; ХНТУСГ; ПДАА,** згідно Наказу МОН України № 1286 від 19.09.2017 року. Також, можливість користуватися цими БД отримав **ХННІ ДВНЗ УБС.** Науково-педагогічні працівники, аспіранти, здобувачі та студенти вишів Харкова, які не отримали доступ до БД Web of Science і Scopus мали можливість користуватися цими БД в рамках проекту «Єдина картка читача бібліотек вищих закладів освіти Харкова».

Продовжував діяти доступ до електронних БД, передплачених для Центрів «Вікно в Америку» Посольством США, який діє на базі **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна.** Центр надає доступ до повнотекстової англomовної бази даних eLibrary USA – понад 30 повнотекстових англomовних баз даних із суспільних і гуманітарних наук, медицини, мови і літератури, філософії та релігії, освіти, бізнесу, природничих наук тощо.

Користувачі 12 бібліотек Об'єднання мали можливість скористатися тестовим доступом до БД світових та українських наукових інформаційних електронних ресурсів таких, як BioOne, SciFinder, Food Chemicals Codex Online, Wiley Researcher Academy тощо.

У бібліотеках **ХНУ імені В. Н. Каразіна** і **ХНМУ** пройшло пробне користування програмою USMLE-Rx360 компанії MedIQ Learning (США, Каліфорнія) за системою оцінювання USMLE/IFOM. Бібліотеками планується у наступному році передплатити доступ до цієї програми.

З метою ознайомлення викладачів медичних дисциплін **ХНУ імені В. Н. Каразіна** у **ЦНБ** пройшла презентація електронних навчальних ресурсів з медицини й суміжних дисциплін. Презентацію організували представники компанії ABE (Польща), яка

спеціалізується на поставці електронних ресурсів для науки і освіти. Викладачам медичного факультету університету, які були запрошені на цей захід, були запропоновані презентації ресурсів компаній Medical Books (Польща) та Pearson (Велика Британія). Представники Medical Books ознайомили присутніх з програмою E-Learning Solutions for Higher Education (Електронні навчальні ресурси для вищої освіти), з їх веб-сайтом та представленою там інформацією про книги, які вони можуть запропонувати. Компанія Pearson представила свою платформу MyLab and Mastering для вдосконалення навчального процесу. Ресурс розраховано на викладачів медичних дисциплін, він надає можливість створювати власні методичні посібники на основі підручників провідних видавництв.

Бібліотеки Об'єднання, як і у минулі роки, здійснювали **інвентаризацію своїх фондів**, своєчасно складалися поточні і перспективні плани інвентаризації фондів. У **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** було проведено інвентаризацію особливо цінних видань – інкунабул (видання до **1501** року) і рукописів відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів, інвентаризацію колекції видань гражданського друку першої чверті **XIX** ст. з цього ж фонду. Також було проведено інвентаризацію форматів фонду відділу зберігання фондів, фонду сектора зберігання нових надходжень, 4-х кафедральних бібліотек, читальних залів, фонду читального залу Інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку», фонду красназавчої літератури про Грецію і Кіпр та літератури на інформаційних стендах «Україна-ООН», розпочато підготовчий період інвентаризації газетного фонду. Проведено інвентаризацію 39193 документів, за результатами інвентаризації укладено відповідні акти.

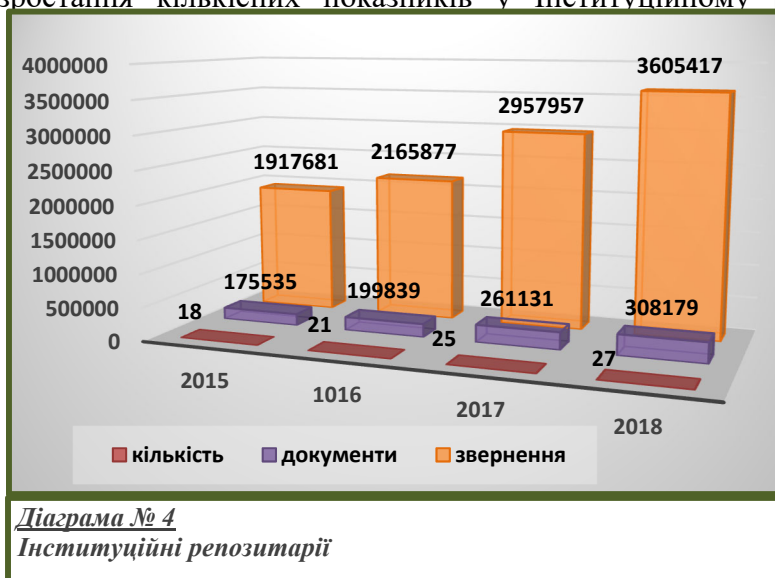
Бібліотекою ХНУМ імені І. П. Котляревського минулого року розпочато інвентаризацію фонду, списано **3 050** документів зношеної літератури. **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** проведено перевірку обліку книжкового фонду в назвах і за мовами і виявлені помилки, які було виправлено і відображено в акті перевірки. Відповідно до Наказу по **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» НТБ** проведено інвентаризацію **48 610** документів, укладено відповідні акти з пояснювальними записками. Згідно «Плану проведення інвентаризації бібліотечного фонду» **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проведено щорічну інвентаризацію документів обмеженого користування (ДСК), окремих розділів двох абонементів, бібліотечного пункту при кафедрі, яка проводилася у автоматизованому і традиційному режимах. У зв'язку із припиненням діяльності локальних секторів заочного дистанційного навчання у містах: Генічеськ, Житомир, Куп'янськ, Маріуполь, Полтава, Енергодар, також було проведено інвентаризацію фондів бібліотечних пунктів при цих центрах. У одному з читальних залів проведено інвентаризацію нормативно-технічного фонду, загалом за рік проведено інвентаризовано **48 128** документів.

Створення електронних колекцій бібліотек

У бібліотеках Об'єднання спостерігався подальший розвиток віртуального вектору на допомогу освітній та науковій діяльності, власних повнотекстових ресурсів, спрямованих на популяризацію наукового доробку професорсько-викладацького складу вишів, цифрового контенту на допомогу освіті, що існують виключно в електронній формі.

ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна продовжувала участь у двох міжнародних проектах. Це проект, ініційований Європейською Комісією – загальноєвропейська цифрова бібліотека «Europeana» і проект «Світова цифрова бібліотека» (World Digital Library). Майже 40 повнотекстових документів представлено у цих БД.

Повнотекстові цифрові колекції видань працювали у 27 ЗВО Об'єднання, які містять 308 179 документів. Кількість звернень складає 2 944 288. На Діаграмі № 4 представлено зростання кількісних показників у Інституційному репозитарії за чотири роки. Деякі

репозитарії мають власний ISSN. Кількість електронних сховищ, які діють у бібліотеках Об'єднання, зростає з року в рік. Інституційні репозитарії багатьох закладів вищої освіти зареєстровано у реєстрах OpenDOAR і ROAR тощо. Розпочато роботу над створенням репозитарію академічних текстів УкрДУЗТ USURT Repository «Repository of academic texts of the Ukrainian State University of Railway Transport» – <http://lib.kart.edu.ua/>. Минулого

року розроблено «Положення про репозитарій академічних текстів УкрДУЗТ». В локальній мережі бібліотека ХДАК представила макет інституційного репозитарію, а з 2019 року планується розпочати його наповнення.

Політиці наповнення електронного архіву eKhNUIR протягом усього року приділялась велика увага. У минулому році 73% документів архівовані авторами. До електронного каталогу ЦНБ внесені записи навчальних матеріалів з посиланням на повні тексти в архіві.

Згідно з рішенням Вченої ради ХДУХТ до НБ надаються електронні версії наукових та навчальних документів науковців університету, що видані починаючи з 2010 року і до сьогодні. У 2018 році продовжено роботу з удосконалення структури інституціонального репозитарію. В розділі репозитарію «Наукова бібліотека» були відкриті 2 нові колекції: «Електронний бюлетень "Думка наша!" та «Матеріали науково-практичних заходів, проведених у бібліотеці». Для зручності використання ресурсів Репозитарію ХДУХТ користувачами та для покращення роботи бібліотекарів з ним програмна оболонка Dspace постійно відновлюється та доповнюється новими функціональними можливостями та інформаційними матеріалами.

Минулого року у НТУ «ХПІ» введено в дію «Електронний репозитарій кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у НТУ «ХПІ» – eNTUKhPIIRGN, з урахуванням

вимог «Регламенту роботи Національного репозитарію академічних текстів». Розроблені регламентуючі документи: «Положення про електронний репозитарій кваліфікаційних випускних робіт ...» і «Інструкція з технології архівування документів у Електронному репозитарій кваліфікаційних випускних робіт ...». За даними статистики, на кінець **2018** року у eNTUKhPIIRGN розміщено **5 135** робіт бакалаврів, спеціалістів та магістрів усіх форм навчання. Налагоджено роботу внутрішнього архіву кваліфікаційних випускних робіт в межах інституційного репозитарію **СумДУ**.

Для депозиторів репозитарію **НТБ НТУ «ХП»** проведено **44** години групових практичних занять.

Бібліотеки Об'єднання, які мають у своїх фондах рідкісні і цінні видання, продовжували створення історико-культурної та наукової цифрової спадщини.

У складі інституційних репозитаріїв **НЮУ імені Ярослава Мудрого** і **ХНМУ** діяли окремі розділи – електронна колекція рідкісних видань eLEGALIUM (НЮУ імені Ярослава Мудрого) і «Книжкові пам'ятки» (ХНМУ), які продовжували поповнюватися повними е-версіями рідкісних видань. Також такі розділи передбачені у Інституційних репозитаріях **НФаУ** – «Фонд рідкісної та цінної книги» і **УкрДУЗТ** – «Колекція рідкісних видань».

Продовжував діяти корпоративний проект **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** «eScriptorium – електронний архів рідкісних видань і рукописів для науки та освіти». У ньому представлено 8 117 документів XIV–XX ст. – рукописи та рукописні книги, іноземні стародруки, видання глаголичного, кириличного та гражданського друку, рідкісні українські видання, рідкісні та цінні видання XIX–XX ст., перш за все, періодичні та ін.

У минулому році, в рамках цього проекту з фонду **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** розміщено: *Репетиториум по теории политической экономии / [сост. под рук. проф. Чупрова, Исаева, Ходского, Ш. Жида, по лекциям заслуж. проф. Цехановецкого и соч. А. Смита, Д. Рикардо, Ж. Б. Сэ и др. ; сост. студ. юрид. ф-та Л. И. Фениным ; изд. студ. Д. Крамаренко]. – Харьков : Типо-литогр. А. И. Степанова, 1897. – 180 с. – На с. 1 надпись: «Лекции 3. П. Цехановского»*. Підготовлено до розміщення у е-архіві видання з фонду цієї ж бібліотеки: *Реальный словарь классических древностей по Любкеру / под ред. Ф. Гельбке, Л. Георгиевского, Ф. Зелинского и др. ; О-во клас. филологии и педагогики. – Санкт-Петербург : [Тип. А. С. Суворина], 1885. – [2], IV, 1552 с. : ил. – На форзаце владел. записи: «Из книг Александра Акимовича Фёдорова. 1891 год»; «Из книг А. Воробьева».* – Печать: «Б-ка Ком. ун-та им. тов. Артёма». Співпрацю бібліотек у цьому корпоративному проекті наступного року буде продовжено. З лютого 2018 р. активно працює сторінка архіву eScriptorium у соціальній мережі Facebook. Адміністратори сторінки рекламують нові надходження до архіву з посиланням безпосередньо до нього, привертають увагу до цікавих документів, що були розміщені раніше. Це поширює коло відвідувачів eScriptorium, значно впливає на статистику відвідувань. **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** завдяки спільному проекту з компанією «Цифрова країна», за підтримки Українського Культурного Фонду, минулого року отримала цифрові копії та можливість повноцінного пошуку у текстах газети «Южный край» (1880-1917, окремі підшивки газет), з метою подальшої консервації оригіналів, а також забезпечення вільного доступу до цифрової колекції у мережі Інтернет для використання у наукових дослідженнях істориків, краєзнавців та інших. Розміщено колекцію цифрових копій у електронному архіві періодичних видань **Karazin.Back2News** (<http://karazin.back2news.org/>) на сайті бібліотеки.

Бібліотеки продовжували працювати над створенням і поповненням БД праць учених: **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** – «Спадщина викладачів ХНУМГ імені О. М. Бекетова»; **НТБ НТУ «ХП»** – продовжено реалізацію проекту «Учені НТУ «ХП» – освіти, науці,

промисловості: кращі видання»; БД «Праці вчених УПА», яку поповнюють фахівці **Наукової бібліотеки**, містить інформацію про всі публікації вчених незалежно від їх наявності у фонді бібліотеки, яка налічує **31 355** описів; поповнювали проблемно-орієнтовану БД «Праці співробітників університету» фахівці **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, яка складає **19 709** бібліографічних записів документів.

Продовжувала поповнюватися БД «Літальні апарати світу» фахівцями **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **НТБ НТУ «ХП»** продовжено реалізацію проекту «Наукова школа електротехніки ХП».

Бібліотекою ХНУБА розпочато створення БД «Автореферати дисертацій, захищені у ХНУБА (ХДТУБА) у 2011-2015 рр.». З метою функціонування е-бібліотеки **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** продовжувалася робота над проектом з цифрування авторефератів дисертацій. Продовжувала поповнюватися бібліографічна БД «Авторські свідоцтва, патенти та інші охоронні документи» і повнотекстові «Автореферати дисертацій, що захищені співробітниками УПА», «Монографії вчених» **НБ УПА**.

Продовжено наповнення власної повнотекстової БД «Full Text», яка знаходиться у локальній мережі **ХДАК**.

Протягом року продовжувалося формування баз даних повнотекстових навчальних електронних ресурсів **бібліотеками НЮУ імені Ярослава Мудрого** «Стандартизованого електронного навчально-методичного комплексу» (СЕНМК) і **ХНУРЕ** «Комплексів навчально-методичного забезпечення» (КНМЗ). У звітному році **НБ ХНУРЕ** розроблено новий інтерфейс – на веб-сторінці КНМЗ автоматично відображаються бібліографічні записи видань КНМЗ, які були занесені у систему УФД/Бібліотека. Минулого року **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** розпочато створення електронної бібліотеки повнотекстових документів з навчальної і навчально-методичної літератури. У **2019** році бібліотека планує представити цей електронний ресурс в Інтернет.

Бібліотеки продовжували поповнювати власні електронні бібліотеками, в які входили зібрання електронних копій цінних і найбільш запитуваних видань з своїх фондів і зовнішніх джерел. Так, одним із ключових напрямків діяльності **НБ СНАУ** із забезпечення користувачів повнотекстовими інформаційними ресурсами є БД «Електронна бібліотека», що створена на платформі САБ «Ірбіс», яка станом на кінець звітного року нараховує понад **11** тис. повних текстів документів. Електронна бібліотека **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** формувалася з: електронних аналогів навчальних і методичних посібників, виданих в університеті; статей зі збірок наукових праць; авторефератів дисертацій; дисертацій, захищених в університеті; звітів про проведені НДДКР тощо. До складу електронної бібліотеки **ХНУБА** за даними звіту на кінець минулого року увійшло **4 169** навчальних видань. Продовжувалася робота з власними Електронними бібліотеками **ХНЕУ імені Семена Кузнеця**.

Бібліотеки Об'єднання такі, як **УПА**, **ХНАДУ**, **ХНТУСГ**, **ХДУХТ** тощо, з метою просування наукового надбання своїх вишів, у взаємодії з редакційно-видавничими відділами і відповідальними редакторами наукових збірань, продовжували брати участь у проектах **НБУВ** «Наукова періодика України» і «Україніка наукова». Минулого року до інформаційного ресурсу загальнодержавного проекту **НБУВ** «Наукова періодика України» приєдналася **ХДАК**. Бібліотеками **НЮУ імені Ярослава Мудрого** і **НТУ «ХП»** розпочато роботу у Всеукраїнському корпоративному проєкті з формування Інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань» (НБУВ).

Наукове опрацювання документів

Організація пошукового апарату

Бібліотеки Об'єднання протягом звітнього року здійснювали наукове опрацювання нових надходжень документів та організацію системи каталогів та картотек, яка розкриває склад і зміст фондів й забезпечує доступ до них.

Бібліотеки продовжували брати участь у корпоративних проектах таких, як «Придніпровський корпоративний каталог (ПКК)», проектах ДНПБ імені В. О. Сухомлинського і ННМБ України, у проектах «Міжрегіональний аналітичний розпис статей», «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова» тощо.

Більшість бібліотек Об'єднання прийняли рішення існуючи систематичні карткові каталоги законсервувати.

Відновлено друк карток для генерального алфавітного каталога **бібліотекою ХНЕУ імені Семена Кузнеця**. Бібліотекою **ХНУМ імені І. П. Котляревського** завершено створення генерального алфавітного каталогу, проведено його редагування. Також протягом звітнього року тривала робота на абонементі цієї бібліотеки театрального факультету університету щодо створення алфавітного і систематичного каталогів.

Загальний обсяг бібліографічних записів у електронних каталогах **32** бібліотек Об'єднання на **01.01.2019** року становить **7 145 250** записів. Поповнювалися електронні каталоги бібліотек бібліографічними записами: на нові надходження; на частину ретроспективної конверсії фондів; записами на аналітичний розпис періодичних і продовжуваних видань.

ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва минулого року проводилася робота з конвертації записів із CDS/ISIS до АБІС Koha. Робота триватиме й у **2019** році. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** створено базу «Алфавітно-предметний покажчик УДК» з метою використання електронного каталога при класифікації документів.

Завдяки участі **НТБ НТУ «ХПІ»** у корпоративних проектах «Придніпровський корпоративний каталог (ПКК)» і MAPC, до ЕК імпортуються аналітичні описи статей з періодичних видань не лише поточного, а й з видань попередніх років, які знаходяться у фонді бібліотеки. Також, завдяки цим проектам бібліотеці доступна можливість автоматизованого поповнення ЕК. Усього до ЕК бібліотеки інтегровано минулого року **8 289** статей з інших бібліотек. **НБ УПА** також мала можливість запозичувати бібліографічні записи при ретроконверсії свого фонду завдяки участі у міжнародному проекті «Ірбіс-корпорація». Робота у **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** з ретроконверсії супроводжувалася редагуванням індексів відповідно до нової редакції УДК.

Активним попитом користувалася повнотекстова БД електронного каталогу **НБ УПА «Електронні навчально-методичні видання кафедр»**.

Протягом року бібліотеки працювали над лінгвістичним забезпеченням своїх ЕК, бібліотеки продовжували створювати авторитетні файли (АФ), що сприяло підвищенню якості електронних каталогів бібліотек. Значним недоліком залишається відсутність повноцінного

пошуку за класифікаційним індексом в ЕК **бібліотеки ХДАК**, яка працює в АБІС «УФД/Бібліотека».

Бібліотеки ЗВО Харкова, як і у попередні роки, були учасницями регіональних зведених каталогів, які репрезентує в е-форматі на власному сайті ХДНБ імені В. Г. Короленка, це електронний зведений каталог періодичних видань і зведений каталог нових надходжень до провідних бібліотек м. Харкова – соціальні комунікації.

Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування

Важливе значення має забезпечення потреб професорсько-викладацького складу та студентів закладів вищої освіти бібліотечно-інформаційними продуктами і послугами.

Бібліотеки продовжували працювати над власними проектами. Наприклад, **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** продовжувала роботу у таких проектах, як «Видатні вчені Харківського національного університету імені О. М. Бекетова у Вікіпедії», сумісному проєкті Музейного комплексу університету та бібліотеки «Спадщина університету. Історія. Наука. Культура. Особистість», «Галерея вчених ХНУМГ імені О. М. Бекетова». Третій рік триває робота в інформаційному проєкті «WIKI Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова» – оновлення єдиної бази портфоліо викладачів Університету (<http://wiki.kname.edu.ua>).

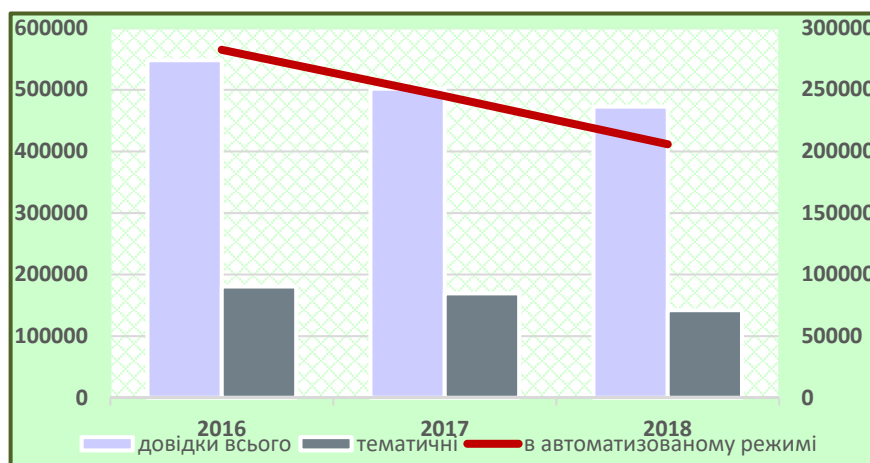
Бібліотеки Об'єднання брали участь у таких корпоративних проєктах, як: «**Українська бібліотечна енциклопедія**» НБУ України імені Ярослава Мудрого; ХДНБ імені В. Г. Короленка – «**Метабібліографія Харківщини**», «**Бібліотечна енциклопедія Харківщини**»; фактографічно-бібліографічному електронному ресурсі «**Історія Харкова у меморіальних дошках**».

У звітному році Інститутом біографічних досліджень НБУВ з метою виявлення і популяризації доробку в галузі біографістики було створено «**Біографічний рейтинг – 2017**» і визначені переможці. Найпопулярнішою серед бібліотечних працівників стала номінація «Персональний бібліографічний показник». До повного списку потрапили:

- *Василь Іванович Танцюра — професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (до 80-річчя від дня народження): біобібліогр. показч. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Центр. наук. б-ка, Філософ.-т., [уклад. О. С. Журавльова, наук. ред. Д. М. Чорний]. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. – 27, [4] с. : фот.*
- *Євген Іванович Сокол : до 65-річчя від дня народж. : біобібліогр. показч. / Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т", Наук.-техн. б-ка, [уклад.: Л. П. Семененко, С. В. Костроміна, В. І. Бикова, наук. ред. Л. П. Семененко]. – Харків : НТУ "ХП", 2017. – 125, [8] с. : фот.*
- *Шейко Василь Миколайович (до 75-річчя від дня народження) : біобібліогр. показч. / Харків. держ. акад. культури, Б-ка, [уклад.: С. Є. Євсєєнко та ін., наук. ред. Н. М. Кушнарєнко]. – Харків : ХДАК, 2017. – 239, [9] с. : фот. – (Видатні педагоги Харківської державної академії культури).*

У Номінації «Джерела біографії» Диплом II ступеня отримало видання, в підготовці якого брала участь фахівець **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**:

- *Юрій Шевельов. Я — мене — мені... (і довкруги) : Спогади. 1. В. Україні / Ю. Шевельов (Юрій Шерех), передм. С. Вакуленко, прим. С. Вакуленко, К. Каруник, Ю. Полякова, В. Романовський, упоряд. С. Вакуленко, О. Савчук, художн. оформ. О. Чекаль. – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2017. – 728 с., 248 іл. – (Серія «Слобожанський світ». Випуск 11).*

Діаграма № 5
Бібліографічні довідки

У звітному році, кількість виконаних бібліографічних довідок складала **472 627**. Кількість довідок, виконаних бібліотеками Об'єднання продовжувала зменшуватися, дивись Діаграму № 5. Також зменшилася кількість бібліографічних довідок, виконаних у автоматизованому режимі і становить **205 816**.

Серед тематичних бібліографічних довідок, які користувалися попитом серед користувачів: Тритикале – перспективна зернова культура, все про гірчицю, пшениця і добрива – **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**; Нейгауз –Рихтер – Гилельс – Топилин – **бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського**; Оп арт в українському плакаті – **бібліотека ХДАДМ**; Розвиток музичної культури в Україні – **бібліотека ХДАК**; Багаторазові ракетно-космічні та авіаційні комплекси, Оптимізація управління коптера – **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**; Комплексна реабілітація хворих на остеохондроз хребта із неврологічними проявами з використанням нових диференційних підходів, Деменція альцгеймерівського типу – **НБ ХНМУ** тощо. Виконані пошуки **НБ ХНМУ** архівуються у БД «Виконаних тематичних інформаційних пошуків» Яка сформована за алфавітним переліком назв. Для краєзнавця з Полтавщини **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** зібрано біографічні відомості про М. Г. Димського, історичної особи, письменника, діяча освіти, засновника недільної школи в м. Хоролі. В автоматизованому режимі **НБ ХДУХТ – «Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців»**, «Напівфабрикати, збагачені кальцієм», «Дослідження безпеки виноградних порошків як альтернативи какао-порошку у кондитерській глазурі». Серед найбільш запитуваних тем бібліографічних довідок у **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** можна назвати – синергетика, диверсифікація, економічна безпека, благоустрій парків, інновації в життєдіяльності міст, література краєзнавчого характеру, інклюзивне середовище, історія університету. Упродовж звітного року для професорсько-викладацького складу були виконані, наприклад такі бібліографічні довідки – історія Каплунівської церкви, виникнення, облаштування і розташування бань в м. Харків. Історичний аспект, історія архітектури Харкова.

Віртуальні довідково-бібліографічні служби діяли у **17** бібліотеках Об'єднання, кількість виконаних бібліографічних довідок становить **1 630** довідок. Спостерігається подальше зменшення кількості запитів на бібліографічні довідки. Так, «Віртуальна довідкова служба **НБ УПА**» минулого року користувачами не використовувалася. **НБ ХНУРЕ** з метою популяризації цього сервісу через «Довідкову службу», яка представлена на сайті бібліотеки, введено нові послуги на уточнення цитат і присвоєння індексів УДК. На сайті **НТБ НТУ «ХП»** у звітному році почала діяти «Віртуальна довідка».

Минулого року **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** було створено **5** рекомендаційних списків літератури. Серед них: список опублікованих праць доктора технічних наук, професора Говорова П. П.; список опублікованих праць доктора технічних наук, професора

Овчинникова С. С.; список «Наукові праці викладачів ХНУМГ імені О. М. Бекетова в наукометричних базах даних Scopus, Web of Science». «Підземна гідромеханіка», такий бібліографічний список документів користувався попитом користувачів **бібліотеки ХНУБА**.

Користувачі бібліотек Об'єднання мали змогу отримувати індекси Універсальної десятикової класифікації (УДК) і Бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК), авторський знак, JEL Classification і MeSH наукових і методичних праць. За статистичними даними було визначено індекси УДК/ББК на **63 026** документів.

Бібліотеки Об'єднання продовжували використовувати у своїй роботі групове і індивідуальне інформування. У **2017** році у режимі ВРІ бібліотеками обслуговано **743** абоненти, яким було надано інформацію за **968** темами за такими напрямками, наприклад: вища освіта України: законодавство; директивні документи у сфері вищої освіти, науково-технічної інформації та інноваційного розвитку; наукова діяльність ЗВО; розвиток і вдосконалення вищої освіти; організація наукових досліджень; правова інформація з охорони праці тощо. У режимі ДОК бібліотеками було обслуговано **191** абонент, які отримували інформаційні повідомлення за **258** темами. Наприклад, **НБ ХНМУ** в режимі ВРІ забезпечувала інформацією за темами «Вібраційна хвороба» та «Хронічні обструктивні захворювання легень у поєднанні з ішемічною хворобою серця».

НТБ НТУ «ХПІ» складено три випуски «Кільцевої пошти НТБ». **НБ ХНУРЕ** використовує електронну розсилку інформаційних повідомлень викладачам кафедр про нові надходження, про вебінари Web of Science та Scopus на персональні адреси корпоративної е-пошти.

Як і в попередні роки бібліотеки Об'єднання продовжували у своїй роботі використовувати бібліографічні огляди. Наприклад, інтерес користувачів викликали бібліографічні огляди **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** такі, як – «Гортаючи сторінки минулого: історія психології XIX-XX ст.: психологи Харківського університету і Слобожанщини. **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** минулого року підготовлено бібліографічні огляди «Він любив Україну, як сонце» – до **120-річчя** від дня народження В. М. Сосюри (**1898–1965**), українського поета і перекладача і «У казці живе дитинство» – до **390-річчя** від дня народження Шарля Перро (**1628–1703**), французького поета, письменника-казкаря, критика. «Агротехніка в періодичних виданнях», «Сільськогосподарська техніка, як це працює» – **НБ ХНТУСГ**.

Протягом року бібліотеки Об'єднання використовували у своїй роботі такі комплексні форми бібліографічного інформування користувачів, як дні інформації, кафедр, фахівця, дипломника тощо. Минулого року було проведено **264** таких заходів.

Наприклад, **НБ ХНАДУ** проведено «День кафедри» на кафедрі автомобілів імені А. Б. Гредескула, де обговорювалися зв'язки кафедри та бібліотеки. В рамках «Тижня дипломника», що проходив в **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, майбутні бакалаври і магістри отримували консультації щодо правил оформлення списків літератури, користування електронним каталогом та бібліотечними базами даних тощо. День кафедри пройшов в **бібліотеці ННППІ м. Бахмут, УПА «Профілактика професійних захворювань»**. В рамках заходу проведено презентацію монографії Ю. С. Бобрикової «Готовність майбутніх інженерів-педагогів до використання здоров'язберегаючих технологій: теоретичні та практичні аспекти». Для магістрів факультету театрального мистецтва **бібліотекою ХДАК** минулого року проведено три «Дні магістра-дипломника».

Для аспірантів першого року навчання **НБ СНАУ** проведено «День аспіранта». Аспіранти отримали консультації з питань пошуку інформації, як на сайті бібліотеки, так і щодо використання інформаційних ресурсів провідних бібліотек України. Надані консультації, як правильно скласти бібліографічний опис документів та списки використаних джерел до дисертації та наукових статей за різними стандартами, як самостійно визначити індекси УДК, як опублікувати документ у репозиторії тощо. День кафедри устаткування харчової і готельної індустрії ім. М. І. Беляєва проведено **НБ ХДУХТ**. Для цієї кафедри були підготовлені списки літератури з дисциплін, що викладаються, обговорені проблеми комплектування фондів бібліотеки документами за тематикою навчального процесу, що здійснюється кафедрою, розроблена стратегія співпраці з бібліотекою, щодо забезпечення навчального процесу необхідною інформацією та документами на різних носіях.

Значна увага бібліотеками Об'єднання протягом року приділялася питанням формування інформаційної культури користувачів бібліотек Об'єднання, пошуку додаткових методів і підходів щодо їх інформаційного обслуговування. Особлива увага приділялася студентам-першокурсникам, дипломникам, студентам-іноземцям і студентам, які отримують освіту англійською мовою. Бібліотеки проводили бібліотечно-бібліографічні заняття у рамках «Місячника першокурсника», проводилися екскурсії і бесіди, де фахівці бібліотек знайомили читачів з правилами користування бібліотекою, навчали методам пошуку інформації та використання бібліографічних джерел, навчали користуванню інформацією на новітніх носіях, принципам побудови пошукових запитів тощо. Загальна кількість занять у **2018** році дорівнює **1 751** годині. У рамках Днів відкритих дверей, основною метою проведення яких є адаптація студентів перших курсів до системи самостійної роботи в **бібліотеці УМСА**, прищеплення навичок інформаційного пошуку в автоматизованих бібліотечних системах, базах даних і мережі Інтернет, підвищення рівня інформаційної культури користувачів.

Наприклад, **НТБ НТУ «ХПІ»** для **76** груп студентів першого курсу проведено лекційні і практичні заняття в рамках дисципліни «Вступ до спеціальності». Бібліотекарі-куратори **НТБ НТУ «ХПІ»** допомагали студентам-першокурсникам зорієнтуватися у ресурсах бібліотеки, ЕК, ознайомитися з її послугами та особливостями сайту, репозитарію, повнотекстовими БД тощо. **Бібліотекою СумДУ** розроблено додаткові практичні заняття для студентів **1-4** курсів, які включено до розкладу занять університету з січня **2019** року. Фахівці **НБ ХНУРЕ** удосконалили методику проведення занять з формування інформаційної культури користувачів, використовуючи слайдові презентації, відеороліки, он-лайн сервіси, які дають можливість кращого візуального сприйняття запропонованих тем занять. Бібліотеки створювали і оновлювали «Довідники першокурсника», які розташовані на сайтах або на каналі youtube. Такі довідники, наприклад, створені фахівцями бібліотек **ХНУРЕ** і **ХДУХТ**. У **ХНМУ** розроблена програма з підвищення інформаційної культури працівників та студентів. У межах цієї програми **НБ** разом з науковим відділом університету для молодих вчених було проведено два методичних семінари – «Публікаційна кар'єра науковця: наукометричний підхід», другий семінар було присвячено можливостям пошуку надійних інформаційних ресурсів для медичної науки та освіти. Також **НБ ХНМУ**, спільно з науковим відділом університету, було проведено семінар «Освітні інформаційні ресурси для викладачів» англійською мовою. **Науковою бібліотекою** за розкладом практичних занять з української мови також проведено цикли бібліотечних уроків для вітчизняних та окремо для англomовних студентів, з метою підвищення їх інформаційної культури. Бібліотечні уроки проводилися і для слухачів підготовчого відділення університету.

Під гаслом «Знання – фундамент розвитку студента» у **НБ ХНТУСГ** було проведено «Місячних першокурсника», з метою сприяння швидкій та успішній адаптації першокурсників в університеті. Вперше в рамках «Місячних першокурсника» започатковано нову форму спілкування з читачами – «Читацьку академію», куди увійшли індивідуальні бесіди і консультації. Членами «Читацької академії» стали **55,1 %** першокурсників. Також вперше, в рамках «Місячних першокурсника», було проведено «Тиждень академічної доброчесності» під назвою «Чесність починається з тебе», де було прочитано слайд-лекцію «Культура академічної доброчесності». Бібліотекарі зосередили увагу присутніх на важливості Проекту сприяння доброчесності в Україні (SAIUP), обговорили норми і принципи академічної доброчесності. Проведено бесіду «Кодекс честі студента ХНТУСГ», пройшла година спілкування «Академічна доброчесність як основа успіху», заняття «Поняття академічної доброчесності», «Що таке фейк». Заняття з основ інформаційної культури для студентів першокурсників **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** у **2018** році проводилися за 6-ти годинною програмою і були включені в розклад усіх факультетів.

Як і у попередні роки, фахівцями **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** у звітному році проводилися лекційні та практичні заняття для студентів першого курсу з предмету «Інформаційні ресурси Університету» (**80** академічних годин). Студенти були ознайомлені зі структурою Бібліотеки, правилами користування та режимом роботи, інформаційними ресурсами та послугами Бібліотеки. На практичних заняттях першокурсники навчилися користуватися традиційними каталогами і картотеками та електронним каталогом у АБІС «Коha», мережними ресурсами Бібліотеки та Цифровим репозиторієм Університету, пройшли дистанційний курс «Інформаційні ресурси НБ ХНУМГ ім. О. М. Бекетова». Також робився наголос щодо принципів академічної доброчесності, запобігання проявам шахрайства та плагіату (демонструвалися наочні матеріали: брошури, плакати, відеоролики).

Бібліотеки Об'єднання надавали консультативну підтримку науковцям, аспірантам і студентам з питань наукометрії і бібліометрії, продовжували консультативно-практичну допомогу щодо створення та наповнення індивідуальних бібліометричних профілів Google Академії, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін задля підвищення рівня цитування та визначення індексу Хірша, створювали профілі вчених своїх вишів, займалися наукометричним моніторингом праць авторів вишів, використовуючи БД Scopus і WoS. Дані про створені профілі передавалися до НБУВ для участі в системі «Бібліометрика української науки». Так наприклад, серед основних напрямів діяльності сектора наукометричного аналізу **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**: збір та обробка статистичних даних щодо наукових публікацій учених; консультативно-практична допомога у створенні профілів учених у ORCID, ResearcherID на платформі Web of Science, Google Академії, та профілів колективів університету, наукових журналів у Google Академії; складання, надання та оприлюднення на веб-сайті бібліотеки аналітичних довідок та інформаційно-статистичних повідомлень щодо бібліометричних показників учених університету тощо. Минулого року цією бібліотекою відредаговано ресурс «Бібліометричні профілі науковців Університету». Кожному науковцю внесено посилання «Науковці України» на інформаційний портал НБУВ. На сайті **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** створено Реєстр науковців університету, які мають публікації у наукових виданнях, що входять до наукометричних БД Scopus, Web of Science, Google Scholar та включених до міжнародного реєстру учених ORCID. **Бібліотекою УМСА** розпочато консультативну допомогу науковцям

академії зі створення і роботи з ідентифікатором ORCID (Open Researcher and Contributor ID): як правильно заповнити профіль, додати статті, з'єднати з іншими наукометричними базами.

НБ ХНУРЕ протягом року, з метою здійснення наукометричного моніторингу, склалися списки щодо публікацій з БД Scopus, які можуть підвищити h-index вишу, цитування публікацій, надання інформації про кількість публікацій науковців університету за **2013-2017** роки в Scopus і WoS, переліку харківських ЗВО в Crossref, світового університетського рейтингу QS World University Ranking, вибірка зі Scopus всіх публікацій під афіліацією ХНУРЕ тощо. Минулого року бібліотека **УМСА** долучилась до роботи з профілями науковців у реферативній базі даних і наукометричній платформі Scopus та інформаційно-аналітичній системі «Бібліометрика української науки». Згідно з розпорядженням по **НФаУ** «Про актуалізацію профілів співробітників та кафедр НФаУ в Google Scholar», **НБ** протягом року надавалась консультативна та практична допомога працівникам університету щодо реєстрації профілів в Google Scholar та ORCID. Інформацію, отриману від завідувачів кафедр щодо профілів науковців, перевірено на правильність реєстрації та актуальність профілів, узагальнену інформацію щодо профілів передано до НБУВ та розміщено в системі «Бібліометрика української науки». Протягом року **НБ ХНМУ** надавала консультації науковцям щодо використання сервісу «Бібліометричні профілі» системи Google Академія та створення персональних профілів.

Бібліотеки Об'єднання протягом року проводили семінари для науковців, аспірантів і студентів, залучали до методичних семінарів і вебінарів, присвячених роботі з платформою Web of Science і Scopus.

З метою запобігання шахрайству, фальшуванню та плагіату у дослідженнях і науковому видавництві, бібліотеки Об'єднання долучившись до руху з формування академічної доброчесності серед студентів та професорсько-викладацького складу своїх вишів, проводили різноманітні заходи. Директор і його заступник **НБ ХНМУ**, як куратори і адміністратори напрямку «Академічне письмо та оформлення публікацій» корпоративного проекту УБА «БібліоСинергія: підтримка наукових досліджень», протягом року підтримували наповнення цього тематичного блоку інформаційними матеріалами, обговорювали організаційні питання. Бібліотекою планується і надалі продовжити просвітницьку діяльність щодо формування та поширення засад чесного науково-освітнього процесу, підвищення рівня академічної культури, запобігання плагіату. **НБ УПА** складено тематичний бібліографічний список, який має конкретне читачке призначення «Базові положення академічної доброчесності як дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти». **НТБ ПолтНТУ** для 45-ти груп першокурсників, в рамках курсу «Основи інформаційної культури», було прочитано лекцію «Культура академічної доброчесності», яка складалася з двох частин: «Академічна доброчесність Проект Сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP)» і «Плагіат – порушення академічної доброчесності». В рамках Місячника першокурсника у **НБ ХНТУСГ** проведено «Тиждень академічної доброчесності» під назвою «Чесність починається з тебе». **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** проведено анкетування на сайті бібліотеки «Академічна доброчесність в університеті: погляд користувача».

У рамках проекту сприяння академічній доброчесності в Україні, **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна, Інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку» ЦНБ і відділом реклами та брендингу університету за підтримки Посольства США в Україні** було проведено науково-практичний семінар «**Librarians vs plagiarism**»: питання академічної доброчесності». **НБ ХНМУ**, з метою популяризації академічної доброчесності в Україні, підтримала Unichек,

який запросив авторів, зацікавлених в темі академічної доброчесності, взяти участь у створенні спеціального випуску журналу «Studies for Changing Societies: Academic Integrity in Transitional Societies», ініційованому Американськими Радами з міжнародної освіти. Спеціальний випуск цього журналу є важливою частиною проекту, котра стане платформою для обговорення питань важливості якісної освіти, обміну досвідом, успішними практиками та досягненнями в області академічної доброчесності і протидії академічному шахрайству.

НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди у звітному році розпочато проведення занять зі студентами «Академічна доброчесність як основа успіху: Чесність починається з тебе...». Студентів знайомили з визначенням «академічної доброчесності» та її основними принципами, особливостями її дотримання, видами порушень академічної доброчесності та видами відповідальності за її порушення. **НБ УПА** минулого року оформлено договори з компаніями «Плагіат» та «Антиплагіат» для перевірки наукових робіт студентів і науковців академії на оригінальність. Протягом року на плагіат перевірялися дисертації, студентські роботи для олімпіад та конкурсів, статті для фахових збірників наукових робіт УПА. У **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** проваджували втілюватися в життя ідеї Проекту сприяння Академічній доброчесності. Було продовжено роботу з розробки курсів для здобувачів з оформлення кваліфікаційних та наукових праць за державним та міжнародними стилями оформлення наукових праць, так, у звітному році було проведено 9 занять за такими темами: «Оформлення посилань у наукових працях за вимогами Vancouver Style» і «Оформлення посилань у наукових працях за вимогами Chicago Style та Style APA» тощо. **НБ ХНУМ** продовжувалося просування ідеї академічної культури та етики серед здобувачів освіти усіх рівнів, викладачів та науковців. Наказом по університету у звітному році було прийнято «Положення про порядок перевірки у ХНУМ текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень», де відпрацьовано механізм координації у розподіленні функцій між окремими підрозділами університету. Згідно Положенню бібліотека здійснює перевірку на наявність текстових запозичень, серед них дисертаційні роботи, наукові публікації, деяких матеріалів наукових форумів.

Науково-практичний семінар «Культура цитування та запобігання випадків академічного плагіату» для здобувачів вищої освіти та викладачів було проведено **НБ НФаУ**, на якому були висвітлені питання академічної доброчесності, плагіату як виду академічного шахрайства. Особлива увага приділялася правилам оформлення посилань на цитовані джерела згідно Національного стандарту України та міжнародних стилів цитування.

Одним з напрямків **бібліографічної діяльності** бібліотек залишається підготовка бібліографічних видань. Так, минулого року складено **63** бібліографічних покажчиків і видано **16**, розміщено в електронному середовищі на власних сайтах або сторінках **58** покажчиків. Перелік складених бібліографічних покажчиків бібліотеками Об'єднання у **2018** році дивись у додатку № 4. Заслуговують на увагу такі бібліографічні ресурси:

Протягом багатьох років плідної діяльності наукові шляхи **М. І. Вавилова** перетиналися з діяльністю викладачів **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** **О. Н. Соколовського**, **М. М. Кулешова** та ін. У звітному році вийшов друком бібліографічний покажчик – *Вавилов Микола Іванович (1887–1943). Наукова спадщина з книжкового фонду ФБ ХНАУ ім. В. В. Докучаєва: до 130річчя від дня народження : бібліогр. покажч. / уклад.: О. Д. Кандаурова, І. П. Жидких, О. І. Артюхова. – Харків : ХНАУ, 2018. – 58 с. : фото, іл. – Текст укр., рос.*

Калашиник Іван Олексійович (1919-2003) : біобібліографічний покажчик наукових праць за 1949-2002 роки [Електронний ресурс] : до 100-річчя від дня народження / укладачі : З. І. Шакула, О. В. Фетісова ; за ред. Г. В. Свириденко, Т. О. Зінченко ; Наукова бібліотека Харків. держ. зоовет. академії. – Харків : ХДЗВА, 2018. – 73 с. – Режим доступу : <http://library.hdzva.edu.ua/bibliografichna-informatsiya/bibliografichnipokazhchiki>.

З метою популяризації наукових шкіл **ХДАК**, наукового та науково-педагогічного доробку провідних учених академії **бібліотека** продовжувала видання серії персональних бібліографічних покажчиків. Так, в серії «Видатні педагоги Харківської державної академії культури» вийшов друком покажчик «Гордєєв Сергій Іванович: (до 70-річчя від дня народження, 50-річчя творчої та 40-річчя педагогічної діяльності)».

НБ ХНУРЕ продовжувала наповнення «Онлайнового покажчика дисертаційних робіт, що захищені у ХНУРЕ з липня 2010 року». До кожного бібліографічного опису дисертації додається повний текст автореферату. У рамках реєстрації нових наукових тем і звітності за поточними науковими темами, фахівцями **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** проводилася, як і у минулі роки, державна реєстрація НДДКР.

Бібліотеки закладів вищої освіти Харкова продовжували участь у проектах ХДНБ імені В. Г. Короленка таких, як «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова», «Соціальні комунікації: зведений каталог надходжень до бібліотек Харкова», «Метабібліографія Харківщини», «Бібліотечна енциклопедія Харківщини». Наприклад, до регіонального корпоративного проекту «Бібліотечна енциклопедія Харківщини».

Доступні всім користувачам, продовжували діяти на безоплатній основі при бібліотеках **ХНЕУ імені Семена Кузнеця**, **ХНУ імені В. Н. Каразіна** і **ХНУМГ імені О. М. Бекетова** різноманітні інформаційні, навчальні та культурні центри: Центр інноваційних знань Світового банку в Україні; Інформаційні центри Європейського Союзу і «Вікно в Америку»; Бібліотека Українсько-польського культурного центру; «Польський кіноклуб»; Навчальний центр ІВМ Україна «Розумна комерція»; Кирило-Мефодіївський центр. Минулого року у читальних залах **бібліотеки ХНЕУ імені Семена Кузнеця** відкрито Україно-Марокканський культурний центр і Центр українсько-польських академічних обмінів. Впродовж року фонди центрів поповнювалися книгами, періодичними виданнями, публікаціями та матеріалами офіційних установ за їх профілем.

У 2018 році у **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** було проведено 412 різноманітних культурно-просвітницьких заходів різного спрямування, це презентації видань, виставок, у т. ч. художніх, розмовні клуби, культурні та інформаційні заходи, а також екскурсії бібліотекою. Великою популярністю користуються серед відвідувачів **ЦНБ** екскурсії. Проводяться вони для різних категорій відвідувачів: для колег-бібліотекарів, для студентів і школярів, для почесних гостей університету і науковців. Усього було протягом 2018 року було проведено 72 екскурсії. Багато заходів різного спрямування для користувачів проводить, Інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку», який працює за підтримки Посольства США в Україні у **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**: це різні розмовні клуби, культурні та інформаційні заходи. Лідерами клубів є волонтери, випускники американських програм обміну або студенти. Новим напрямком роботи стало відкриття MakerSpace обладнання: а саме 3Д принтера, 3Д сканера, придбання філаментів для 3Д друку. Завдяки цьому відвідувачі бібліотеки мали можливість не лише дослідити роботу сучасних технологій, але і реалізувати власний проект. Цей простір **ЦНБ** користується популярністю серед студентів різних факультетів, література та електронні ресурси центру є англomовними, і основними користувачами є студенти, що вільно володіють

англійською. У червні на базі центру «Вікно в Америку» ЦНБ відбувся семінар для керівників американських центрів та директорів бібліотек. У семінарі брали участь **29** американських центрів з усієї країни та співробітники Американського дому у Києві. Під час семінару було представлено нову концепцію співпраці Посольства США в Україні та керівництва бібліотек-партнерів. У рамках гранту Посольства США в Україні минулого року було реалізовано декілька масштабних програм із залученням партнерів із інших організацій. Так, було проведено цикл тренінгів із академічної доброчесності для учнів шкіл міста Харкова, для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та для бібліотекарів вищих навчальних закладів **III-IV** ступеня акредитації та для бібліотекарів навчальних закладів **I-II** ступеня акредитації. Також у рамках грантового проекту було реалізовано програму **“Дні американської культури у Харкові”**. У рамках цієї програми пройшли відкриті лекції із історії Америки, архітектури Сполучених Штатів, кінематографу та мультиплікації Голлівуду. Учасники Днів американської культури мали можливість відвідати творчу зустріч з гуртком "Jazz Road Quartet", Заслуженим артистом України А. Тимошенко. На зустрічі з відомим харківським музикантом, доцентом Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського С. Давидовим був присутній заступник міністра МОН України М. Стріха, який також ознайомився з діяльністю бібліотеки.

У звітному році **бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** розпочато роботу зі створенням кімнати-музею «Книгозбірня професора Михайла Жовтобрюха» – формування його архіву і видань вишу.

Соціокультурна діяльність

Важливим напрямом роботи бібліотек Об'єднання є соціокультурна діяльність, бібліотеки сьогодні намагаються знайти своє місце в цьому інформаційному та культурному просторі. Бібліотеки прагнуть підвищити престиж своїх бібліотек, з цією метою проводять різноманітні заходи з популяризації книги та читання, творчі зустрічі, дозвілєві заходи для залучення читачів і створення привабливого іміджу бібліотек. Бібліотеками Об'єднання накопичено значний досвід використання як традиційних форм роботи, так і сучасних, проведення бібліоквестів і флешмобів тощо. Інформацію про свою соціокультурну діяльність впродовж року бібліотеки розміщували на власних Web-сайтах, блогах, у соціальних мережах і сторінках газет ЗВО.

За даними звітів **2018** року кількість книжкових виставок і відкритих переглядів становить **4 295**, де експонувалося **144,2** тисячі документів.

Бібліотеки Об'єднання приділяли значну увагу подіям, що відзначалися на державному рівні, подіям, присвяченим знаменним датам наукового, суспільно-політичного та культурно-мистецького життя України і світу. Популяризація історичних знань були і залишаються надалі пріоритетним напрямком у виставковій діяльності, популяризуються матеріали про життя і діяльність людей, які своїм героїзмом і подвигом вписали сторінки в національну історію України. Окреме місце у навчально-виховній роботі посідають експозиції, спрямовані на патріотичне виховання студентської молоді. Метою патріотичного виховання є становлення громадянина України, здатного розбудовувати її демократичні, правові засади, знати свої права та обов'язки, цивілізовано відстоювати їх. Так у **ЦНБ Каразінського університету** протягом року були організовані книжкові експозиції: «День Соборності України», «Свіча пам'яті. Голодомор 1932-1933 рр.» (постійно діюча протягом 2018 р.), «День Конституції України», «День незалежності України», «Україна – це Європа», «До 100-річчя проголошення незалежності УНР», «Трагедія «Розстріляного Відродження». До Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні проходили різноманітні заходи, присвячені вшануванню героїв АТО. Серед них: «Захищати Батьківщину – почесне покликання людини» така книжкова виставка, яка була присвячена героям АТО, експонувалася у **бібліотеці ХДАФК**. Постійно діяла книжкова виставка у бібліотеці **ХНУМ імені І. П. Котляревського** «Куточок слави». У **НТБ НТУ «ХП»** з нагоди революції гідності було проведено зустріч з учасниками АТО «Історію роблять звичайні люди. Інформаційну годину «Небесна сотня в вирій полетіла» про харків'ян – Героїв Небесної Сотні проведено **НБ УПА**. З метою вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні **НБ СумДПУ** провела годину-реквієм «Небесна сотня – історія нескорених», яка мала яскравий мультимедійний супровід у вигляді поєднаних між собою слайд-шоу, буктрейлера і виставки, а на відзначення Дня захисника України пройшов святковий історично-документальний захід «Сила нескорених». Гостем заходу став Артем Бондар – учасник АТО, студент університету. У **НБ СНАУ** хвилиною-спомином біля книжкових виставок «Скарані за любов до України» та «Нам Україна вище над усе» вшанували Героїв Небесної Сотні. До Дня Незалежності України у **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** експонувалася книжкова виставка «Свята земля серпанку і калини»; серед найцікавіших виставок минулого року **НБ СНАУ** – книжково-філателістична виставка «Перші марки Української держави», присвячена 100-річчю української поштової марки та Всесвітньому дню пошти. На виставці були представлені унікальні експонати – перші марки та марочні аркуші Української Народної Республіки, з власної колекції викладача

університету, які створив видатний графік сучасності, земляк, Георгій Нарбут; до Міжнародного дня рідної мови у **НБ ХНУРЕ** експонувалися книжкові виставки «Мова – духовний скарб нації! і «Чарівна сила рідної мови». У рамках етнографічної виставки «Українська писанка: закарбовані грані духовного», яка була організована Центром краєзнавства імені академіка П.Т. Тронька Каразінського університету, **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** було організовано книжкову виставку, на якій демонструвалися цікаві видання з писанкарства, що зберігаються у фондах бібліотеки. На виставці були представлені писанки із колекції відділу етнографії Центру краєзнавства, із фондів Церковно-історичного музею Харківської Єпархії, міського клубу писанкарства імені А. П. Овчаренко та музею «Студія писанкарства»;

У квітні Україна святкувала 100-річчя від дня народження Олеса Гончара. До цієї дати у **ЦНБ** було організовано змістовну книжково-ілюстративну виставку, присвячену видатному письменнику, літературному критику, вихованцю Харківського університету. У **ЦНБ** була розгорнута велика книжково-ілюстративна виставка присвячена **100-річчю заснування НАН України**. Експонувалися праці В.І. Вернадського з ім'ям якого пов'язане заснування Української АН. Окремі розділи експозиції були присвячені 12 першим академікам УАН та президентам НАН України. Частину експозиції представляла література, присвячена 100-річчю від дня народження Бориса Євгеновича Патона – видатного українського ученого, визначного громадського діяча, талановитого організатора науки, академіка НАН України, президента НАН України з 1962 р.

До **100-річчя** від дня народження В. О. Сухомлинського протягом року бібліотеки готували різноманітні заходи, присвячені цій даті. Наприклад, **НБ УПА** підготувала віртуальну книжкову виставку «В. О. Сухомлинський як режисер педагогічної дії» і «Народна мудрість педагогіки В. О. Сухомлинського». До цієї дати **НБ СумДПУ** організувала: віртуальну виставку «Філософія серця, або гуманізм Василя Сухомлинського», тематичну виставку «Феномен у цивілізаційному значенні ідей», тематичну полицю «Казковий світ Василя Сухомлинського», підготовлено видання літературно-документального альманаху «Висока педагогіка почуттів». **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** провела літературно-музичний захід «Творець казок школи під голубим небом», учасниками якого стали студенти, учні і бібліотекари. Присутні мали можливість провести годину в «Школі радості», послухати казки, оповідання і притчі, написані В. О. Сухомлинським, переглянути тематичну книжково-ілюстративну виставку. На сайті бібліотеки представлено віртуальну виставку «До **100-річчя** від дня народження В. О. Сухомлинського». У **НБ СНАУ** була організована персональна полиця «Невмируще джерело педагогічної мудрості В. О. Сухомлинського».

Інноваційною формою представлення інформації у звітному році стало створення на сайті **НБ СумДПУ** «Сторінки книгомана», цей ресурс надає користувачам цікаву інформацію щодо читання сучасної літератури, відгуки на книги та новини літературного життя. В оновленому інформаційно-бібліотечному комплексі **НБ ХНМУ** у відділах обслуговування користувачів книжкові виставки набули нового формату – всі вони представлені на мультимедійних екранах, також, анотований бібліографічний покажчик базових підручників, виданих в Україні, наявних у фонді бібліотеки.

Змістовними і цікавими були книжково-ілюстративні виставки, які впродовж року експонувалися у бібліотеках Об'єднання і викликали інтерес користувачів. Серед понад 144 тисяч тематичних виставок і переглядів.

Факультет фізики, астрономії та прикладної інформатики і Музей Ягеллонського університету (Польща, м. Краків); Фізичний факультет і **Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна** за сприяння Генерального

консульства Республіки Польща в Харкові представили виставку **«Під провідною зіркою науки: Маріан Смолюховський — яскравий фізик і визначна людина»**. Планується, що виставка буде представлена в бібліотеках ЗВО України протягом 2019 року.

Интерес присутніх викликав перегляд літератури з фонду рідкісної книги **НТБ УкрДУЗТ**, який було організовано до **150-річчя** з початку будівництва Курсько-Харківсько-Азовської залізниці (травень **1868** року). Протягом року для викладачів і студентів медичного факультету **ХНУ імені В. Н. Каразіна ЦНБ** проводилися перегляди нових надходжень англomовних підручників видавництв Elsevier та Wolters Kluwer, які були придбані для забезпечення навчального процесу. Користувалися попитом перегляди літератури **НБ ХНТУСГ** «Книги з фонду цінних і рідкісних книг», «NO-TILL технології в землеробстві» У травні **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** були проведені краєзнавчі історико-бібліографічні читання "Глухівські освітні традиції: історія та сучасність".

В Українському державному університеті залізничного транспорту відбувся круглий стіл «Дбаємо разом про нашу спадщину. Відлуння діяльності Владислава Франковського у ХІХ столітті в рамках соціального проекту «Видатні поляки і Харків», присвяченого українсько-польській спадщині». В. Франковський – відомий лікар, почесний мешканець м. Харкова, його ім'ям названо вулицю у Харкові. ЦНБ Каразінського університету організувала пересувну виставку з фондів відділу книжкових пам'яток і рукописів «Владислав Франковський та його епоха».

У жовтні 2018 року в **ЦНБ** була представлена планшетна виставка архівних документів **«Україна та Німеччина: до століття встановлення дипломатичних відносин (1918-2018)»**. Пошуком і відповідною підготовкою дипломатичних документів до експозиції займалися представники Міністерства закордонних справ України, Державної архівної служби України, Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин, Сіверського інституту регіональних досліджень за сприяння Представництва Фонду Ганса Зайделя в Україні. Виставку відкривали: Генеральний консул Федеративної Республіки Німеччина Вольфганг Мьоссінгер, представник Фонду Ганса Зайделя Тетяна Золотар, керівник Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин, професор Ірина Матяш. 20 листопада відбулося відкриття виставки **«Майстерні пам'яті», присвяченій пам'яті Голокосту в Україні**. На виставці були представлені історичні довідки, спогади та біографії свідків подій Голокосту з 7-ми українських міст – учасників проекту. Серед представлених матеріалів — спогади та біографії свідків жаклих подій Голокосту, локальні історії восьми українських міст та інформація про актуальні меморіальні ініціативи в зазначених містах. У межах заходу відбулася презентація творчих проектів онлайн-конкурсу **«Вчимося пам'ятати»**, що проводиться за сприяння Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина та Посольства Федеративної Республіки Німеччина у м. Київ у межах «Програми з розширення співпраці з громадянським суспільством у країнах Східного партнерства 2018». Проект здійснюється під патронатом Центральної ради євреїв Німеччини, покликаний передати послання сучасному суспільству загалом та, молодому поколінню зокрема, і залучити до активної меморіальної роботи. У презентації взяли участь школярі, які створили власні проекти пам'яті.

Згідно з проголошенням в Україні 2018 року – Роком реалізації правопросвітницького проекту «Я маю право» у **ЦНБ Каразінського університету** була широко розгорнута експозиція «Знаю! Дію! Захищаю!», на якій експонувалося понад 120 видань правової літератури. Для любителів художньої літератури протягом року у **НБ ХДЗВА** експонувалися

виставки «Письменники нашого краю», «Нові імена в українській літературі» тощо; до Дня художника у **бібліотеці ХДАК** пройшла книжково-ілюстративна виставка «Легка крилатість пензля»; до 140-річчя від дня народження Я. В. Столярова (1878-1945), українського вченого в галузі прикладної механіки та залізобетонних конструкцій, першого завідувача кафедри залізобетонних конструкцій **ХНУБА**, організовано книжкову виставку, яка експонувалася у **бібліотеці**; до **XXIII** зимових Олімпійських ігор у Південній Кореї і до **XII** Параолімпійських ігор **бібліотекою ХДАФК** були організовані книжкові виставки «Сильні духом», які викликали інтерес читачів; до Докучаєвських читань «Корифей вітчизняного ґрунтознавства», присвячених дню народження В. В. Докучаєва, **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** підготовлено виставку із серії «Педагоги-вчені ХНАУ». До експозиції ввійшли прижиттєві видання ученого, книги та статті про нього. На виставці користувачі побачили книги з автографом В. В. Докучаєва «Материалы оценке земель Нижегородской губернии. СПб., 1886. Вып. 13 – 14». На титулі цих видань дарчий напис ученого професору Імператорського Харківського Університету А. Є. Зайкевичу. Для учасників науково-практичної конференції «Жінка за межами звичайного: Клара Шуман, Фанні Мендельсон, Марія Шимановська», яка пройшла в рамках 25-го міжнародного фестивалю «Харківські асамблеї», **бібліотекою ХНУМ імені І. П. Котляревського** було представлено книжкову виставку «Жіноча чарівність, творча особистість в історії музичної культури: Клара Шуман, Фанні Мендельсон, Марія Шимановська».

У жовтні **НБ ХНУРЕ** представила книжкову виставку «Читай зі смаком» в межах проекту «Display – кросінг» Молодіжної секції УБА. Виставка була представлена у 9-ти локаціях у різних відділах бібліотеки. Організаторами були запропоновані такі виставки: «Зі смаком м'яти» – книги про інновації та нові технології; «Зі смаком калини» – українська література; «Зі смаком меду та імбиру» – класична література тощо. У листопаді один з відділів бібліотеки перетворився на філіал Хогвартсу. Крім тематичної виставки літератури-фентезі "Зі смаком кориці", фахівцями бібліотеки було проведено урок магозоології. З ілюстрованої лекції, куди увійшла вікторина, гості дізнались цікаве про фантастичних звірів всесвіту Джоан Ролінг. На пам'ять гості отримали невеличкі сувеніри - закладки та наклейки з фантастичними звірами. **Бібліотекою ХДАДМ** протягом року проводилися презентації книг, наприклад, до 80-річчя Харківської організації національної спілки художників України – «Мистецька антологія Харкова в 2-х томах. 1939-2018 рр.». У рамках конференції «Проблеми надійності та довговічності інженерних споруд та будівель на залізничному транспорті» та з нагоди 110-річниці з дня народження Заслуженого діяча науки і техніки України, д.т.н., професора В. І. Ангелейка, **НТБ УкрДУЗТ** організовано виставку його праць «Життя, присвячене науці». **НБ ХНМУ** у циклі тематичних виставок «До ювілеїв видатних вчених ХНМУ» представлено до 100-річчя з дня народження доктора медичних наук, професора, академіка НАН УРСР Шалімова О. О. (1918-2006), до 170-річчя з дня народження доктора медицини, професора, завідувача кафедри анатомії медичного факультету Імператорського Харківського університету Белоусова О. К. (1848-1908) тощо.

У рамках заходів, присвячених 85-річчю заснування факультету Архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проведено перегляд літератури «85 років Архітектурної освіти ХНУМГ імені О. М. Бекетова», на якому експонувалися наукові праці архітекторів-викладачів, статті, газетні публікації, буклети із фондів бібліотеки та ХДНБ імені В. Г. Короленка. Експоновані матеріали висвітлювали життя і діяльність архітекторів, які викладали на факультеті. Перегляд відвідали: адміністрація університету, декани, викладачі, студенти, працівники Університету, випускники, батьки студентів, міська адміністрація, іноземні гості.

У грудні у **бібліотеці ХНЕУ імені Семена Кузнеця** пройшли бібліотечні вечорниці, присвячені **240-річному ювілею** від дня народження Григорія Квітки-Основ'яненка. В рамках цього заходу відбулася презентація гри «КвіткаTime» і перегляд уривків з художньої кінострічки за мотивами повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Конотопська відьма». Літературні читання до **100-річчя** від дня народження видатного українського письменника Олеса Гончара «Він понад усе любив Україну» проведені у **НТБ УкрДУЗТ**. Літературно-поетичний вечір «Усьому початком є Любов...», який було проведено у режимі відкритого мікрофону до Дня української писемності та мови **бібліотекою ХДАК** і зібрав найбільш талановиту, творчу й ерудовану спільноту академії. На вечорі присутні мали можливість послухати студентську поезію, дізнатися про підсумки конкурсу «Найактивніший читач року», взяти участь у інтерактивній грі «Вони теж були студентами...» – на представлених світлинах викладачів у студентські роки, потрібно було вгадати хто на них зображений. Також присутні ознайомилися з відеопрезентацією «Зі студентської лави до слави!», де фахівець бібліотеки представила життєвий шлях випускників академії, які своїм талантом та здібностями досягли професійних злетів і стали відомими в Україні і світі. Ігри зі студентами та вікторини з української мови провів викладач академії.

У своїй роботі бібліотеки Об'єднання використовували різноманітні віртуальні інформаційно-бібліотечні продукти такі, як календарі знаменних і пам'ятних дат, **віртуальні виставки, буктрейлери, віртуальні виставки тощо**. Серед них:

- **НБ ХДЗВА «Соборність України. Естафета поколінь: від діда до прадіда»** – виставку присвячено святкуванню Дня соборності України. Вшанування Дня соборності не лише данина важливим подіям минулого, але й шана сучасникам, тим, хто відстоює незалежність і самостійність рідної держави;

- **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** віртуальна виставка до Всесвітнього дня книги й авторського права «Перлини фонду іноземних видань». На виставці були представлені стародруки, а саме: А. Юнга «Листи фермера англійському народу» (1768 р., англійською мовою), Ф. Міллера «Ілюстрації найкрасивіших, найкорисніших та найрідших рослин...» (1768 р., німецькою мовою) та прижиттєве видання роману Ежена Сю «Агасфер» або «Вічний жид» (1845 р., французькою мовою);

- цикл персональних книжкових виставок-привітань до ювілейних дат викладачів **ХДЗВА**, на яких були представлені публікації вчених-ювілярів, їх особисті матеріали, публікації про їх діяльність;

- віртуальні персональні виставки, які присвячені Г. Ф. Буракову, М. М. Шиллеру, В. В. Воїнову тощо, минулого року **НТБ НТУ «ХПІ»** створені за проектами «Ректори (директори) НТУ «ХПІ» [ХПТІ, ХТІ, ХХТІ, ХММІ, ХЕТІ, ХПІ]» і «Наукова школа електротехніки ХПІ»;

- новими матеріалами поповнювався розділ сайту **НТБ НТУ «ХПІ»**, створений за проектом «Учені НТУ «ХПІ» — освіти, науці, промисловості: кращі видання». Підготовлено для розміщення на сайті **13** біографічних довідок до чергового проекту «Наукова школа хімії ХПІ».

У практику роботи **НБ ХНМУ** увійшли круглі столи із студентством, наприклад, «Гіподинамія: сучасний стан здоров'я» і «Трагедія крізь роки», до 32-ої річниці трагедії на Чорнобильській АЕС.

Минулого року на сайті **НБ ХНТУСГ** було створено архів віртуальних ресурсів, в якому зберігаються онлайн-експозиції, присвячені знаменним датам, ювілеям, окремим темам, визначним подіям вітчизняної та світової історії, науки і культури тощо. Інтерес користувачів

бібліотеки УМСА викликали книжкові інсталяції, які були створені у холі адміністративного корпусу академії студентами і фахівцями бібліотеки. До Міжнародної правозахисної акції «16 днів проти насилля» створено книжкову інсталяцію «Люблю – не б'ю», а до Всеукраїнського дня бібліотек – «READ».

Бібліотеками Об'єднання минулого року було проведено **1 969 масових заходів**, на яких були присутні понад **115** тисяч відвідувачів.

Цікавим масовим заходом **НТБ НТУ «ХПІ»** став літературний вечір, який пройшов у лютому місяці, до Міжнародного дня рідної мови «З любов'ю в серці до рідної мови» за участі студентів та викладачів факультету міжнародної освіти. На вечорі звучали відомі та авторські літературні і музичні твори у виконанні українських та іноземних студентів. Усього минулого року бібліотекою було проведено **14** вечорів і творчих зустрічей, **3** святкових вечора і концерти. У **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** відбулося виїзне засідання клубу «Красзнавець», що діє при Харківській державній науковій бібліотеці імені В. Г. Короленка. Головним завданням клубу є дослідження історії рідного краю, популяризація матеріалів про Слобожанщину. На виїзному засіданні клубу мова йшла про охорону пам'яток історії та культури, історію та сьогодення населених пунктів Харківщини, діяльність видатних земляків. З доповідями на засіданні виступили члени клубу, які досліджують певну красназавчу тему, а також науковці Харкова – історики, мистецтвознавці, філологи. До заходу долучилися викладачі та студенти університету, працівники бібліотеки.

Інтерес присутніх викликала творча зустріч з журналістом, політтехнологом, фахівцем у галузі масових комунікацій, переможницею конкурсів фантастичних оповідань від літературного об'єднання «Зоряна фортеця» і макабричних оповідань від журналу «Стос» Світланою Тараторіною, де було презентовано дебютний роман «Лазарус», який здобув першу премію на літературному конкурсі Видавничої групи «КМ-Букс» у номінації «Література для дорослих», яка відбулася у **бібліотеці імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка**.

У березні – квітні 2018 року у місті Харків відбувся традиційний фестиваль **Днів грецької культури**, присвячений Дню національного відродження Греції (25 березня). Організатор проведення – громадська організація «Харківське міське товариство греків «Геліос». Заходи проводяться при підтримці відділу, що працює з об'єднаннями громадян Харківської міської ради, Федерації грецьких товариств України, Одеської Філії Грецького Фонду Культури, благодійної організації «Фонд Бумбураса». У рамках фестивалю було організовано багато різноманітних заходів у бібліотеці: творчі зустрічі, «круглі столи», конкурси.

Протягом звітнього року продовжувалась співпраця **ЦНБ** і книговидавця О.О.Савчука. Завдяки цій роботі світ побачили перевидання класичних праць Д.Яворницького, В. Кричевського, М. Біляшівського. Г.Г. Павлуцького. У 2018 р. перевидано п'ятитомник праць Володимира Шухевича «Гуцульщина» (Львів, 1899-1908), оригінальні примірники якого зберігаються у фонді ЦНБ. У **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** також відбулася презентації першого тому спогадів Юрія Шевельова "Я-мене-мені... (і довкруги)", яка проводилася за ініціативи Центру українських студій імені Д. І. Багалія філософського факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Організатор презентації: Центр українських студій імені Д. І. Багалія філософського факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна та видавець Олександр Савчук.

НБ ХНМУ надає свій простір для проведення літературних вечорниць з циклу «Вишукана словесність ХНМУ». До кожної такої зустрічі бібліотека готувала книжкові

виставки згідно тематики. Молоді автори мають можливість опублікувати свої поетичні і прозові твори на сторінках бюлетеню «Бібліотерапевт».

Book-вояж «Від книжкової печатки до золота Трої», такий цікавий захід пройшов у **НБ НФаУ**. Студентів та викладачів університету мали можливість ознайомитися з фондом цінних і рідкісних видань, за допомогою яких можна простежити історію розвитку цього навчального закладу. Особливу увагу присутніх викликали екземпляри книг з особистими печатками Теодора Шухардта, що зберігаються у фонді бібліотеки.

Як і у минулі роки у **НБ ХНУРЕ**, з метою просування читання серед всіх категорій користувачів, працювало загальноміське молодіжне літературне об'єднання «Осяяння». Цей літературний клуб існує вже **10** років і завжди на його засіданнях звучить авторська музика, авторська поезія від учасників клубу та їх друзів, спілкування з членами Спілки письменників України тощо. За рік було проведено **18** засідань за циклами: «Сучасні українські письменники», «Майстри світової літератури» і «Святкове Осяяння», які зібрали **492** учасника. Завдяки розробці дизайнерських афіш, популяризації клубу «Осяяння» через соціальні мережі, анонсування заходів на сайті бібліотеки, з року в рік поширюється коло учасників цього літературного об'єднання. Популярності клубу також надає проведення щорічних музикально-поетичних вечорів. У **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** проводилися засідання краєзнавчого клубу «Криниця духовності», клубу любителів старовинних книг «На скрижалях віків», клубу любителів поезії «Поетичні вітражі».

Продовжували свою роботу «Літературна вітальня» у **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського**, на базі **НБ ХНТУСГ** – краєзнавчо-туристичний клуб «Патріот», читацький дозвілєвий клуб «Слово». Наприклад, у краєзнавчо-туристичному клубі «Патріот», пройшла зустріч на тему «Філософи Слобожанщини», гостями якого були Голова Харківського об'єднання «Просвіта» та актор одного з харківських театрів, де обговорювалося філософське надбання Г. С. Сковороди.

У **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** минулого року вперше проведено квест «Навколо бібліотеки за **80** хвилин» для першокурсників усіх факультетів університету. Захід було присвячено Всеукраїнському дню бібліотек. Під час бібліотечного квесту юнаки і дівчата не лише проявили знання, ерудицію, кмітливість, уміння змагатися в командній грі, але й дізналися про бібліотеку, її можливості, фонди, відділи. Дві команди одержали карту квеста з відміченими зупинками, на кожній зупинці команди виконували різноманітні завдання. За задумом, команди мали скласти і прочитати два відомих вислови. Команди-учасниці змагань нагороджені грамотами за активну участь у бібліотечному квесті та солодкими подарунками.

У **НБ ХНУРЕ** впродовж року проводилися кінопокази. Фільми «Чарівні чудові» з дискусією про репрезентацію книги у кіно та «Зайчик» з лекцією про творчість актора і режисера Леоніда Бикова до Дня народження митця. Обидві кінострічки супроводжувалися дискусіями про місце Людини у світі, її особисту соціальну адаптацію, незмінність життєвих цінностей у плині часі. На вулиці білі снігові кучугури, а в **НБ ХНМУ** затишно й тепло, минулого року тут проходили зимові літературні вечорниці із циклу «Вишукана словесність ХНМУ». Напередодні Нового року у бібліотеці пройшов літературно-музичний захід під назвою «Римоване тепло» – музика, поетична рима і тепла атмосфера. **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, за участю громадських організацій університету, проведено творчий вечір харківської поетеси Лариси Французової «Первенец весны» з презентацією збірки «Лавандовые сны», «Час Візбора» – де було презентовано ювілейну збірку

літературного об'єднання «Третій цех» клубу пісенної поезії імені Юрія Візбора, які привернули увагу студентів і професорсько-викладацького складу університету.

У багатьох бібліотеках Об'єднання працювали полиці для букросингу.

Наукова діяльність

Фахівці бібліотек Об'єднання протягом року брали участь в наукових і науково-практичних конференціях і семінарах з актуальних проблем розвитку бібліотечної справи. За звітний період бібліотеками підготовлено **191** доповідь і повідомлення, у професійних періодичних виданнях опубліковано **176** наукових статей з теорії та практики бібліотечної справи, питання діяльності бібліотек закладів вищої освіти, їх історії тощо. Так, на **X** Міжнародну виставку «Інноватика в сучасній освіті», яка проходила у м. Києві **23-25** жовтня, директор **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** представила інноваційну розробку: *(Пасмор Н. П. Модерне освітнє середовище Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого: базові складові і орієнтири : [Електронний ресурс] : інновац. розробка до Міжнар. виставки / Н. П. Пасмор // eNULAUIR : електрон. архів-репозитарій Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Режим доступу : <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/15822> (дата звернення: 17.01.2019). – Назва з екрана.)*

У колективній монографії «Библиотека в системе академических ценностей университета», виданій у видавництві Народної української академії, взяли участь сім фахівців методоб'єднання.

Науково-дослідна робота бібліотек у **2018** році була спрямована на підвищення результативності діяльності бібліотек, рішення поставлених завдань і оптимізацію бібліотечних технологій. З метою вдосконалення обслуговування користувачів бібліотек Об'єднання, як і у минулі роки, фахівці вивчали склад читацької аудиторії, склад книжкового фонду, його використання і відповідність читацьким запитам, аналізували результати і робили висновки з анкетних опитувань. Так, **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** у звітному році проведено дослідження «Спадщина І. Ф. Барщевського у фондах ЦНБ». Здійснено загальний огляд колекції світлин, які зберігаються у фонді книжкових пам'яток, цінних видань та рукописів. Фотоматеріали були зібрані професором, завідувачем Музею витончених мистецтв Харківського університету **Є. К. Редіним**. Фотографічні знімки відображають пам'ятки та пам'ятники античного мистецтва, середньовічних західних мініатюр, мозаїк храмів європейських країн, архітектурних пам'яток Кавказу та Росії, а також церковних старожитностей Слобожанського краю. Результати роботи були представлені на конференціях. Підготовлені до друку статті «Колекція світлин останньої чверті XIX – початку XX ст. у фондах Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: проблеми вивчення та розкриття» і «Фотографии из собрания Егора Кузьмича Редина в фондах Центральной научной библиотеки Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина». Розпочато дослідження «Внесок дворян Харківського земства в розвиток бібліотечної справи». Вивчення історії дворянства Харківської губернії за матеріалами фондів ЦНБ знаходиться на початковому етапі і служить підґрунтям вагомому дослідження. Фонди ЦНБ є інформаційно-документальним джерелом для дослідження соціально-економічного життя та культурно-освітньої діяльності представників дворянського стану Харківської губернії. Підсумком роботи стала підготовка статті «Участь дворян у земських установах з розвитку шкільної системи та підвищення якості освіти». **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** протягом **2017 – 2018** року було проведено дослідження читацької

активності студентів. Проаналізовано статистичні дані кількості відвідувань бібліотеки студентами різних курсів, кількості замовленої і отриманої літератури за типовою ознакою, кількість відмов на читацькі запити і зроблено висновки.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого минулого року було проведено комплексне вивчення зарубіжного та вітчизняного бібліотекознавчого досвіду зі створення сучасних молодіжних просторів – workspace. За результатами опубліковано дві наукові статті. Проводилися науково-бібліографічні розвідки та вивчення фондів раритетів щодо розвитку харківської правничої науки. Дослідження праць теоретиків історії та теорії права. Окрема увага приділялася дослідженню дисертаційства харківської школи права, розшуку автографів, екслібрисів та інших атрибутів рідкісних книг. За результатами досліджень підготовлено наукову статтю. Проведено прикладне експрес-дослідження «Бібліотечна діагностика е-ресурсу «Legalium» на предмет його подальшого розвитку й наповнення. Проведено також комплексне і поточне науково-бібліографічне та історіографічне вивчення науково-теоретичної спадщини відомого українського вченого, засновник Харківської школи кримінального процесу другої половини ХХ-го століття А. Л. Рівліна, за результатами якого підготовлено 2 бібліографічних покажчики. Теоретико-прикладне середньострокове дослідження наукової теми «Дослідження фондів рідкісних видань НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого з метою входження до Державного реєстру національного культурного надбання» - відібрано 20 примірників першодруків. Здійснено реєстрацію бібліотеки на сайті НБУВ як потенційного учасника проекту та отримано код для поповнення загальнонаціонального реєстру.

НБ ХНУРЕ розпочато сумісну дослідницьку роботу з Музеєм історії та Архівом університету з метою підготовки другого видання з історії ХНУРЕ. Проведено збір інформації та наповнення БД про викладацький склад ЗВО з 2001 року, коли університет отримав статус національного і став носити назву «ХНУРЕ. Протягом року продовжувалася підготовка до друку довідкового видання із серії «ХНУРЕ. Люди. Події. Факти.» – «ХІГМАОТ (1962-1966) у двох частинах: професорсько-викладацький склад і студенти-випускники інституту. Також фахівці бібліотеки брали участь у проекті університету «Наукові школи ХНУРЕ» – проводився аналіз наказів і розпоряджень про заснування наукових підрозділів вишу, підбір дисертаційних робіт. **НБ ХНМУ** проводилася робота з вивчення історії бібліотеки, охоплено період 20-40-х років минулого століття. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** продовжувала роботу у проекті «Спадщина університету: Історія. Наука. Культура. Особистість». Науково-дослідна робота проводилася за темами: «Невідомі сторінки життя та діяльності академіка архітектури О. М. Бекетова (Балишева О. В.)» та «Комунальне господарство Харкова у роки Другої світової війни».

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка з метою вивчення обізнаності користувачів бібліотеки щодо принципів академічної доброчесності було проведено соціологічне дослідження «Академічна доброчесність в університеті: погляд користувача». Анкетування проводилось на сайті бібліотеки. За результатами опитування здійснено обробку та узагальнення зібраних даних, підготовлено аналітичний звіт. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проведено опитування «Сучасний бібліотекар очима користувача-студента». На думку студентів, в першу чергу, сучасний бібліотекар – це бібліотекар, який розуміє і знає потреби читача – 46,6 %, вміє оперативно обслуговувати користувачів – 16,6 %, економити час – 25 %, надає психологічну підтримку, сприймає користувачів такими, якими вони є – 8,3 %, організовує цікаві масові заходи – 3,5%.

Фахівці **НТБ НТУ «ХП»** брали участь у громадському обговоренні проекту «Регламенту роботи Національного репозитарію академічних текстів» і надіслали до МОН України свої пропозиції та зауваження. Минулого року два фахівця **НБ ХДЗВА** увійшли до Редакційної ради науково-практичного журналу «Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування» як відповідальний за випуск і технічний редактор. Директор **НБ ХНУРЕ** приймала участь у робочій групі проректора з міжнародної діяльності зі складання пунктів концепції «Стратегія інтернаціоналізації ХНУРЕ».

26 бібліотек Об'єднання продовжували роботу з фондами рідкісних і цінних видань, розглядали фахові пропозиції щодо дигіталізації раритетів, створення фондових колекцій тощо. Сукупний фонд рідкісних і цінних видань на кінець року становить **716 780** документів.

Минулого року **НБ СНАУ** прийнято рішення про анулювання показника кількості цінних видань у фонді книгозбірні, в зв'язку з невідповідністю раніше відібраного фонду вимогам Наказу Міністерства культури України **14.06.2016** р. № **437** «Про затвердження Порядку відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань до Державного реєстру національного і культурного надбання».

Бібліотеки Об'єднання брали участь у опитуваннях, які проводили інші бібліотеки, організації і установи, пов'язані з підвищенням кваліфікації, створенням «Національного репозитарію академічних текстів (НРАТ) тощо.

Бібліотеками Об'єднання у звітному році було проведено **11** науково-практичних конференцій, **72** семінари, та **152** інших заходів, серед них – тренінги, круглі столи і школи-практикуми, відеоконференції, вебсемінари, телеконференції тощо.

Серед них: **ЦНБ Каразінського університету за планом МОН України про проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні в 2018 році організувала і провела 4 наукових заходи.**

Так, 24.04. 2018 р. у ЦНБ проходив науковий симпозіум «Розстріляне Відродження»: Україна і Польща – слобожанський контекст», організований **Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна, Харківським національним університетом міського господарства імені О. М. Бекетова, Харківським національним університетом імені І. П. Котляревського, Харківським художнім музеєм, Харківською обласною організацією спілки письменників України, Домом Полонії на Сході за сприяння Генерального Консульства Республіки Польща у Харкові та за участю Генерального Консула Республіки Польща у Харкові Я. Яблонського і віце-консула пана Я. Здановського. У квітні 2018 р. на базі Центру «Вікно в Америку» відбулися **два семінари** з питань академічної доброчесності: «Librarians vs plagiarism: Бібліотекарі проти Плагіату – питання академічної доброчесності» і «Академічна доброчесність у навчально-виховних процесах». Партнерами заходу були: Посольство США в Україні, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, SAIUP (Проект сприяння академічної доброчесності в Україні). Проведено цикл тренінгів із академічної доброчесності для учнів шкіл міста Харкова, для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та для бібліотекарів вищих навчальних закладів III - IV ступеня акредитації та для бібліотекарів навчальних закладів I - II ступеня акредитації. Кожен учасник тренінгу отримав посібник з академічної доброчесності та сертифікат. У семінарі взяли участь представники бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна, СумДПУ імені А. С. Макаренка, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ПНТУ імені Юрія Кондратюка, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», НТУ «ХП», НУЦЗУ, НФаУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, УПА, СумДУ, ПНПУ імені В. Г. Короленка, ХНУРЕ, УМСА, ХНУМ імені І. П.****

Котляревського, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНАДУ, ХНЕУ, ХНМУ, ХНТУСГ, ХНУБА, ХДУХТ, ХДЗВА, ХДАК, ХДАФК, ХДАДМ, ХГПА і УкрДАЗТ, всього 59 фахівців, які отримали сертифікат учасника. Всі присутні одержали довідник з академічної доброчесності для школярів і універсальний навчальний посібник з академічної доброчесності для учителів.

З 26 по 28 вересня 2018 року на базі **ЦНБ Каразінського університету** проходила Міжнародна наукова конференція «Креативність класики: сучасна бібліотека очима молодих», яка була організована **Харківським зональним методичним об'єднанням бібліотек закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації** спільно з Української бібліотечною асоціацією, бібліотекою факультету фізики, астрономії і прикладної інформатики Ягеллонського університету, Музеєм Ягеллонського університету «Collegium Maius» (Польща, м. Краків) та за сприяння Генерального консульства Республіки Польща в Харкові. У заході взяли участь бібліотекарі, викладачі, фахівці вищих закладів освіти, школярі старших класів, студенти, аспіранти, молоді вчені. Всього у конференції взяли участь 137 учасників, у т. ч. 17 з інших міст України, фахівці із Польщі, Німеччини і США, 43 з них отримали сертифікат учасника. У конференції брали участь 10 фахівців з різних бібліотек Республіки Польща, які активно виступали з доповідями і брали участь у дискусіях і обговореннях актуальних питань діяльності сучасних бібліотек. Також гостем конференції був **представник Міністерства культури України Чмирь О.В.** – держексперт Директорату державної мовної політики. Відбулося перше засідання Академічного гурту «**Experto crede**» (Вірте досвідченому!). У засіданні взяли участь ректор університету, академік В. С. Бакіров, проректор, академік М. О. Азаренков, члени-кореспонденти АН України М. О. Мchedlov-Петросян, Ю. Г. Шкуратов, провідні вчені Каразінського університету, студенти університету, учні середньоосвітніх шкіл м. Харкова, які поділилися своїми роздумами про роль бібліотеки в освіті, науці і культурі. Практику таких зустрічей-дискусій Академічного гурту з молоддю університету продовжено.

• 23–24 жовтня пройшов **V Науково-практичний семінар «Ad fontes: збереження бібліотечних фондів: традиції, інновації, перспективи» в ЦНБ Каразінського університету.** Організаторами виступили ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна і НБУВ України. У роботі заходу взяли участь 76 осіб, це провідні фахівці бібліотек і представники компаній і фірм, що займаються збереженням інформації, оцифровкою фондів бібліотек з України (Київ, Львів, Ніжин, Одеса, Харків), Латвії та Бельгії. Серед слухачів семінару, представники бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХДЗВА, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НТУ «ХП», УкрДУЗТ, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНУМ імені І. П. Котляревського, ХДУХТ, ХДАК, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНМУ, ХНТУСГ імені Петра Василенка, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», УПА і ХНУРЕ**, з них 22 особи отримали сертифікат учасника. На семінарі обговорювалися досвід зберігання документів у бібліотеках, проблеми реставрації та консервації рідкісних видань, використання інноваційних технологій збереження бібліотечно-інформаційних ресурсів, дослідження пам'яток писемності та друку в процесі їх реставрації, паспортизація книжкових пам'яток тощо. Інтерес присутніх викликали доповіді і повідомлення Г. І. Ковальчук, директора Інституту книгознавства НБУВ «Безпека книжкових пам'яток у процесі обслуговування користувачів», К. А. Віслобокова, директора ПП «Архівні інформаційні системи» «Засоби, обладнання і матеріали для реставрації та консервації документів», М. В. Алексеєнко, завідувача відділу рідкісних книг та рукописів НБ ОНУ імені І. І. Мечнікова «Паспортизація книжкових пам'яток: на прикладі приватних книгозбірень та книжкових колекцій установ», В. Мазуліса, керівника проектів

оцифрування Академічної бібліотеки Латвійського університету «Національна цифрова бібліотека Латвії» тощо. У рамках семінару також відбулися засідання круглого столу «Проблеми збереження культурного надбання: газети», презентація нового видання книги Володимира Миславського «Історія українського кіно. 1896– 1930. Факти і документи» і лекція-квест Миколи Шемета «Детективна історія за сторінками газети «Утро»: Варвара Каринська і зникле боа». Наприкінці учасники відвідали екскурсію бібліотеками університетів Харкова.

Поза планом проведення конференцій для керівників центрів «Вікно в Америку» та директорів бібліотек України з 5 по 7 червня 2018 року на базі центру «Вікно в Америку» за підтримки Посольства США в Україні у ЦНБ відбувся семінар **«Зміцнюємо мережу: комунікація, співпраця, координація»**. Мета заходу – створення можливостей для діалогу, обмінів та ознайомлення молодих українців з ресурсами про США, зміцнення мережі українських центрів «Вікно в Америку» завдяки використанню електронних засобів комунікації, планування програм та їх оцінки. У семінарі взяли участь 25 директорів бібліотек та 28 керівників американських центрів з усієї країни. Проводили семінар представники Посольства США в Україні: Маджія Крауз (керівник програми «Американські центри»), Крісті Хофленд (директор Американського дому в Києві), Валентина Пашкова та Наталія Ясько (координатори проекту «Вікно в Америку»). Після закінчення тренінгу кожен координатор центру «Вікно в Америку» отримав сертифікат від Посольства США в Україні.

- **31 січня – 2 лютого** педагогічна майстерня «Методика формування портфоліо викладача та науковця», такий семінар було проведено **НТБ НТУ «ХПІ»** в рамках **XV** Міжнародної методичної школи-семінару «Сучасні педагогічні технології в освіті»;

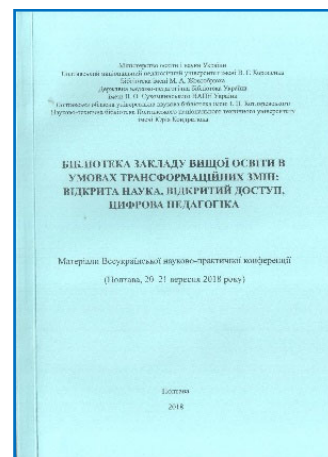
- **12 червня в ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** пройшла презентація електронних навчальних ресурсів з медицини й суміжних дисциплін. Презентацію організували представники компанії ABE (Польща), яка спеціалізується на поставці електронних ресурсів для науки і освіти. Викладачам медичного факультету університету, які були запрошені на цей захід, були запропоновані презентації ресурсів компаній Medical Books (Польща) та Pearson (Велика Британія). Представники Medical Books ознайомили присутніх з програмою E-Learning Solutions for Higher Education (Електронні навчальні ресурси для вищої освіти), з їх веб-сайтом та представленою там інформацією про книги, які вони можуть запропонувати. Компанія Pearson представила свою платформу MyLab and Mastering для вдосконалення навчального процесу. Ресурс розраховано на викладачів медичних дисциплін, він надає можливість створювати власні методичні посібники на основі підручників провідних видавництв. Учасники заходу мали також можливість ознайомитись з англomовними підручниками видавництв Elsevier та Wolters Kluwer для забезпечення навчального процесу на медичному факультеті, які були придбані бібліотекою.

- **15 червня – 15 липня** на сайті **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** <http://library.nlu.edu.ua> відбулася Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Модель бібліотеки XXI століття», де представлено електронну збірку матеріалів конференції, яка містить **41** публікацію, у тому числі із **3-х** зарубіжних країн. Партнерами конференції стали УБА, Білоруська бібліотечна асоціація, НБ Білоруського національного технічного університету. Матеріали конференції розміщено: *(Модель бібліотеки XXI століття [Електронний ресурс] : Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 15 червн. 2018 р. / Нац. юрид.*

ун-т ім. Ярослава Мудрого, наук. б-ка. – Електрон. текст. дані. – Харків, 2018. – Режим доступу: <http://conf.nlu.edu.ua/libmodel/index/> – Назва з екрана).

- **27 червня** другий Науково-практичний семінар «LIBRARIANS VS PLAGIARISM: питання академічної доброчесності» пройшов на базі **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** для фахівців бібліотек ЗВО I-II рівнів акредитації Харківської області за підтримки Посольства США в Україні. Тренінг провела керівник відділу реклами та брендингу центру зв'язків з громадськістю Каразінського університету Ольга Гужва. Фахівці з 17 навчальних закладів отримали сертифікати учасника і одержали довідник з академічної доброчесності для школярів і універсальний навчальний посібник з академічної доброчесності для учителів.

- **21-22 вересня** на базі бібліотеки імені **М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотека закладу вищої освіти в умовах трансформаційних змін: відкрита наука, відкритий доступ, цифрова педагогіка». Її співorganizаторами виступили Державна науково-педагогічна бібліотека України імені **В. О. Сухомлинського НАПН України**, Полтавська ОУНБ імені **І. П. Котляревського, НТБ ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка**. У роботі конференції взяли участь понад **100** учасників із різних освітянських бібліотек, а також науковці, аспіранти закладів вищої освіти. За матеріалами конференції вийшла збірка праць (*Бібліотека закладу вищої освіти в умовах трансформаційних змін: відкрита наука, відкритий доступ, цифрова педагогіка : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 20–21 верес. 2018 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха, ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського НАПН України, ПОУНБ імені І. П. Котляревського, Наук.-техн. бібліотека ПНТУ імені Юрія Кондратюка; наук. ред. С. М. Шевчук. – Полтава, 2018. – 196 с.*), у якій представлені праці, де висвітлені нові тенденції в науковій комунікації – відкрита наука, відкритий доступ, цифрова педагогіка, інноваційні технології в умовах сучасного розвитку бібліотек. Розглянуті питання основних тенденцій та напрямів науково-інформаційної діяльності бібліотек, розвитку інституційних репозитаріїв, впровадження УДК в освітянських бібліотеках, питання наукометричних та бібліометричних технологій, академічної доброчесності тощо.

- **25-26 вересня** на базі **НБ СНАУ** пройшов семінар «Формування комунікативної культури працівників бібліотек як важливий чинник у подоланні конфліктів з користувачами», на якому з доповіддю виступила фахівець **НБ ХНТУСГ**.

- **19 жовтня** – в **ХНУМГ імені О. М. Бекетова** відбувся тренінг з використання БД «Scopus», який провів тренер компанії Elsevier, канд. наук із соціальних комунікацій, Сергій Назаровець. У тренінгу взяли участь **123** слухачі: **68** науковців університету, **25** бібліотекарів, а також представники інших ЗВО.

- **22-29 жовтня НБ ХНМУ** було проведено **III** науково-практичну Інтернет-конференцію «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі». Матеріали конференції розміщено у репозитарії ХНМУ за адресою <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/20465>, також збірка тез і статей вийшла друком; у яку увійшли праці бібліотечних фахівців, викладачів бібліотечної справи та вищої школи, де представлено результати практичного досвіду та наукових досліджень, визначено шляхи

вирішення певних проблем інформаційно-бібліотечного забезпечення користувачів у бібліотеках тощо.

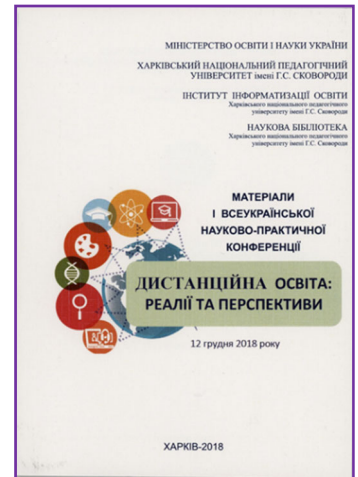
- **6 листопада** для колег із ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проведено семінар-практикум «АБІС «Коґа», де обговорювалося питання щодо технічного забезпечення впровадження АБІС «Коґа» в роботу бібліотек, внесення бібліографічного запису документів та аналітичний опис статей.

- **15 листопада ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** і та компанія «Цифрова країна» для фахівців бібліотек міста було проведено презентацію спільного проекту, створеного за підтримки Українського Культурного Фонду – «Електронний архів періодичних видань «Back2News», завданням якого є об'єднання інтернет-ресурсів бібліотек та архівів для тих, хто цікавиться українською історією та періодичними виданнями різних часів. На презентації були присутні **40 осіб**, серед них представники бібліотек **ХНМУ, ХНТУСГ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНПУ імені Г. С. Сковороди** і **ХДНБ імені В. Г. Короленка**.

- **19 листопада** в рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність», яка відбулася у **ХДУХТ** і була присвячена **80-річчю** від дня народження ректора, **НБ** університету було проведено секцію **№ 18 «Бібліотека університету і науковець у контексті інтеграції до світового наукового інформаційного простору»**. На секції були присутні фахівці бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НТУ «ХП», ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, УПА, ХНМУ, ХДАК, ХНУРЕ, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНТУСГ** тощо. Під час секційного засідання учасники заслухали змістовні доповіді про роботу бібліотек ЗВО. Фахівці книгозбірень розглянули коло питань, які є пріоритетними у діяльності, а саме: інформаційно-комунікативну підтримку діяльності науковців, як засіб поширення наукових ідей університету; заходи бібліотеки у рамках проекту сприяння академічній доброчесності у системі управління освітою; бібліотечні сервіси, як необхідний компонент сучасної бібліотеки; інституційні репозитарії, як форму удосконалення системи наукових комунікацій, проблеми правових засад діяльності електронних бібліотек тощо.

- **12 грудня в ХНПУ імені Г. С. Сковороди** за участю **НБ** університету відбулася **I Всеукраїнська науково-практична конференція "Дистанційна освіта: реалії та перспективи"**, в роботі якої взяли участь керівники, провідні фахівці наукових бібліотек закладів вищої освіти м. Харкова. Серед них представники бібліотек **ХНУРЕ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНУ імені В. Н. Каразіна, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНТУС, НТУ «ХП», УкрДУЗТ, НФаУ**, які отримали сертифікати учасників. На конференції обговорювалися питання дистанційної освіти, використання цифрових технологій, формування електронної бібліотеки, технології захисту інформації.

- **19 грудня НБ ХНУРЕ** організовано міні-лекцію «Блокчейн у бібліотеці» яку провів доцент кафедри програмної інженерії університету. Під час заходу науковець розповів про можливості застосування блокчейн-технологій та особливості геш-функцій, що дозволяють оптимізувати роботу бібліотек ЗВО. На заході були присутні фахівці з бібліотек

ХНУРЕ, ХНУ імені В. Н. Каразіна, ХНМУ, ХНТУСГ, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНЕУ, ХДУХТ, НФаУ тощо.

25 жовтня бібліотекою ХГПА проведено засідання бібліотечного круглого столу за темою "Роль бібліотеки у національно-патріотичному вихованні студентів та молоді". Цей захід було організовано для завідувачів бібліотек закладів вищої освіти **I-II** рівнів акредитації та фахівців бібліотеки. В програмі круглого столу: перегляд відеофільму "Павлиський романтик", створений до **100-річчя** від дня народження видатного українського педагога, директора Павлиської школи, визнаного класика педагогіки **XX** століття Василя Сухомлинського; тематичний бібліографічний огляд книжково-ілюстративної виставки новинок сучасної української літератури тощо.

Головні бібліотеки – **Фундаментальна бібліотека ХНАУ імені В. В. Докучаєва і НБ СНАУ** Територіальних методичних об'єднань сільськогосподарських бібліотек Харківської і Сумської областей, проводили щорічні наради, семінари, надавали методичні консультації з актуальних питань бібліотечної справи фахівцям бібліотек своїх об'єднань.

Харківське зональне методичне об'єднання бібліотек закладів вищої освіти **III-IV** рівнів акредитації – це **35** бібліотек вищів державної форми власності Харківської, Полтавської і Сумської областей. Науково-методичне забезпечення діяльності бібліотек Об'єднання закріплено за **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Бібліотеки **СумДПУ імені А. С. Макаренка і ПолтНТУ** – очолюють обласні бібліотечні об'єднання.

За звітний рік **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** проведено три засідання директорів бібліотек закладів вищої освіти Харківського зонального методичного об'єднання. Так, на зборах директорів у лютому, директор ЦНБ Журавльова І. К. представила нового директора **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** Коробкіну Олену Геннадіївну. Також, в зв'язку з закінченням терміну дії, було переглянуто склад Ради Харківського зонального методичного об'єднання і склад журі конкурсу «Бібліотекар року». Внесені зміни у «Положення про конкурс «Бібліотекар року». В урочистій обстановці оголошені підсумки конкурсу професійної майстерності «Бібліотекар року – 2017». **35** бібліотек ЗВО Харкова отримали два томи серії «Реабілітовані історією». Харківська область. Кн. 2 і кн. 3, ч. 1. У квітні відбулося виїзне засідання, яке пройшло на базі **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**. Про відрядження до бібліотеки Українського католицького університету на практичний інтенсив про інноваційну автоматизовану інтегровану бібліотечну систему **Koha-top** розповіла директор **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова**. Також на засіданні йшла мова про

впровадження в практику роботи бібліотек Об'єднання ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015 ITD), про проведення конференції молодих фахівців університетських бібліотек «Креативність класики: сучасна бібліотека очима молодих бібліотекарів», про скасування деяких нормативних актів з бібліотечної справи, про питання інвентаризації бібліотечних фондів у закладах освіти. Бібліотеки Об'єднання отримали книгу Авакова А. Б. «Ленін з нами» трьома мовами (українською, англійською і

російською). Нарада директорів бібліотек Об'єднання у жовтня відбулась у **НБ ХНМУ**. Директор бібліотеки Киричок І. В. ознайомила колег з оновленим інформаційно-бібліотечним комплексом університету. Про участь у **25-му** Форумі видавців у Львові, та Львівському міжнародному бібліотечному форумі розповіли директори бібліотек **ХНМУ** і **ХНТУСГ**, підведено підсумки Міжнародної наукової конференції «Креативність класики: сучасна бібліотека очима молодих бібліотекарів». Також на засіданні обговорювалися результати Всеукраїнського бібліотечного «Бібліографічного рейтингу-2017» та підсумки роботи над «Зведеним каталогом періодичних видань, передплачених бібліотеками ЗВО Харкова», який започатковано в рамках проекту «Єдина картка читача бібліотек ЗВО Харкова» тощо. Бібліотеки отримали книгу Авакова А. Б. Зелений зошит, трьома мовами – українською, англійською і слобожанською.

На засіданні журі конкурсу «Бібліотекар року» були підведені підсумки конкурсу 2018 року. Також відбулося засідання експертної комісії обласного Конкурсу «**Вища школа Харківщини – кращі імена**» за номінацією «Директор (завідувач) бібліотеки», організаторами якого є Департамент науки і освіти Харківської облдержадміністрації, Рада ректорів закладів вищої освіти **III-IV** рівнів акредитації Харківського регіону та Рада директорів закладів вищої освіти **I-II** рівнів акредитації.

Як і в попередні роки з текстом аналітичного огляду і зведеною таблицею основних статистичних показників діяльності бібліотек Харківського зонального методичного об'єднання можна ознайомитися у Електронному архіві **ХНУ імені В. Н. Каразіна** (<http://dspace.univer.kharkov.ua/?locale=uk>).

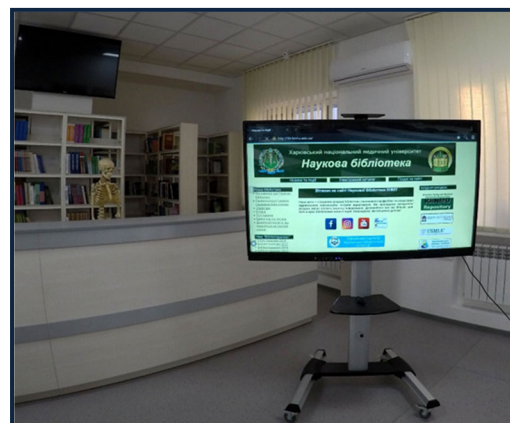
НТБ ПолтНТУ, як обласний методичний центр ЗВО **III-IV** рівнів акредитації, протягом року займалася інформаційно-аналітичною діяльністю та узагальненням статистичної звітності про діяльність бібліотек методичного об'єднання, узагальненням статистичних даних про їх діяльність, інформувала бібліотеки об'єднання про законодавчі та нормативні документи із забезпечення діяльності бібліотек ЗВО, про кращий досвід бібліотек та ін. Особлива увага в роботі методичного об'єднання приділялася консультуванню. Впродовж року надавалися консультації керівникам бібліотек об'єднання і провідним фахівцям. Увага фахівців була зосереджена на питаннях статистичного та фактичного аналізу основних показників і змісті роботи бібліотек. За результатами аналізу НТБ на своєму сайті розміщує інформаційний бюлетень «У бібліотеках регіону. Інформація. Досвід». На сторінці «Методоб'єднання» Web-сайту бібліотеки крім загальної інформації про методичне об'єднання та бібліотеки надається інформація про семінари та інші заходи, які проводяться для бібліотекарів, а також власні повнотекстові видання на допомогу фахівцям.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка вже протягом тридцяти років здійснює методичне керівництво бібліотеками ЗВО Сумської області. Основною формою роботи минулого року залишалося методичне консультування з різних питань бібліотечної практики. На базі **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** минулого року було проведено семінар-нараду членів методичного об'єднання: «Інноваційна діяльність зі створення науково-освітніх ресурсів: досвід бібліотек». Під час проведення семінару провідні фахівці ділились кращим досвідом запровадження інноваційних форм роботи. До уваги присутніх фахівцями обласного методичного центру був підготовлений розгорнутий аналіз діяльності бібліотек за **2017** рік.

ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна, як методичний центр Об'єднання, кожного року, для різних категорій фахівців бібліотек ініціює проведення семінарів-практикумів. Так, минулого року продовжувала свою роботу «Школа методиста» «Library 2 library». Такий семінар-практикум було проведено у жовтні на базі **НБ ХНМУ**, який зібрав **43** особи. Захід розпочався з екскурсії оновленим бібліотечним комплексом, яку провели директор бібліотеки Киричок І. В. та її заступник. Учасники семінару обговорювали

питання подальшої реалізації проекту «Єдина картка читача бібліотек ЗВО Харкова», зокрема йшла мова про організацію і типові помилки при роботі над «Зведеним каталогом періодичних видань, передплачених бібліотеками ЗВО Харкова». Своім досвідом щодо проведення Інтернет-конференцій поділилися заступник директора і вчений секретар НБ ХНМУ. Також присутні мали змогу ознайомитися з новими нормативними документами з бібліотечної справи, результатами Всеукраїнського бібліотечного «Бібліографічного рейтингу-2017» тощо. В рамках семінару діяла тематична виставка літератури «Школа систематизатора: впровадження УДК в бібліотеках».

Протягом року велася сторінка Об'єднання «Бібліотеки вищих навчальних закладів», що розміщена на сайті **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**.

Базою виробничої практики для студентів вищих закладів освіти минулого року стали такі бібліотеки, як **УПА**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНМУ**, **НТУ «ХП»**, **ХДАК** тощо.

Професійний розвиток бібліотечного персоналу

З метою професійного розвитку свого персоналу бібліотеки Об'єднання долучали фахівців до участі у професійних клубах, школах молодого фахівця, різноманітних конференціях, теоретичних і практичних семінарах, майстер-класах, круглих столах, проводилися бібліографічні огляди професійних видань. Фахівці навчалися на дистанційних курсах, брали участь у тренінгах і онлайн-семінарах. Ось декілька прикладів:

- ✓ у **бібліотеці ХНЕУ імені Семена Кузнеця** заняття для свого персоналу проводяться у формі тренінгів-інструктажів за темами: законодавче регулювання галузі науки і культури, нормативна база; бібліотекознавство; використання інформаційних технологій в бібліотеці.
- ✓ у **НБ ХНУРЕ** для завідувачів та провідних фахівців відділів обслуговування проведено Школу комп'ютерної грамотності «Електронний квиток»;
- ✓ для фахівців читальних залів, залів самостійної роботи і абонементів **НБ ХНМУ**, з метою покращення компетенції задля якісного обслуговування користувачів, проведено Школу консультанта. Фахівці бібліотеки були ознайомлені зі складом різноманітних БД, репозитарію, ЕК, інформаційно-пошукових можливостей бібліотечного сайту, особливостями використання Google-інструментів у роботі й навчанні;
- ✓ **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – методичний коворкінг «Актуалізація статистичних показників практичної діяльності бібліотеки» для завідувачів відділами бібліотеки;
- ✓ фахівці бібліотек ЗВО Харкова брали участь у щоквартальних днях фахівця «Новини бібліотечної справи», які проходять на базі ХДНБ імені В. Г. Короленка. У програмі цих заходів повідомлення від провідних фахівців бібліотек міста про визначні події бібліотечного життя України;
- ✓ **10** фахівців минулого року **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** пройшли навчання на факультеті підвищення кваліфікації університету за навчальною дисципліною «Сучасні Internet-технології в академічній і науковій діяльності», з метою отримання навичок роботи в наукометричних БД Scopus, Web of Science і подальшого проведення консультування фахівців університету до створення персональних акаунтів в цих та інших наукометричних базах даних;
- ✓ фахівці **НБ ХНУРЕ** взяли участь у онлайн-семінарі Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України ДВНЗ «Криворізький НаУ»;
- ✓ у квітні фахівець **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** пройшла підвищення кваліфікації бібліотекарів відділів обслуговування публічних бібліотек Харкова і області на короткотерміновому навчально-тематичному семінарі за темою: «Організація обслуговування користувачів бібліотек у сучасних умовах» в обсязі **72** навчальні години в Обласному навчально-методичному центрі підвищення кваліфікації працівників культосвітніх закладів Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації і отримала Свідоцтво;
- ✓ закінчила курси підвищення кваліфікації бібліотек мережі науково-дослідних установ НААН та аграрних закладів вищої освіти I-IV рівнів акредитації МОН України і отримала свідоцтво фахівця **НБ ХНТУСГ**;

✓ провідний бібліотекар Центру «Вікно в Америку» **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** протягом року взяла участь: **24-26 квітня** у міжнародному тренінгу «Медіа грамотність для американських просторів», який проходив у Американському домі, у Києві і отримала «Certificate in recognition of successful completion», також **14-18 травня** (Відень, Австрія) і **5-7 червня** (Харків) у семінарах «Американські простори» і отримала сертифікати;

✓ заступник директора **НТБ НТУ «ХПІ»** протягом року пройшла наукове стажування у Фінляндії **19 квітня – 2 травня, 8-13 листопада і 12-17 листопада** у Польщі;

✓ бібліограф **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** минулого року взяла участь у **V Зимовій школі** молодих бібліотекарів «Не-формат», яка була організована **УБА і III Міжнародному форумі** молодих бібліотекарів **УБА «Бібліотеки та сталий розвиток суспільства»**;

✓ протягом року фахівці багатьох бібліотек Об'єднання прослухали вебінари і скайп-семінари і деякі отримали сертифікат учасника:

- «День ІРБІС: Нове в АРМ «Книгозабезпеченість» – **13 лютого**;

- дистанційне навчання «Вузівська бібліотека в цифровому середовищі. Електронна бібліографія» - проводила Академія ВГ «Основа», ХДНБ імені В. Г. Короленка, **УБА - 16 квітня – 6 травня**;

- скайп-семінар з менеджером компанії «Turnitin» щодо академічної доброчесності – практики, кейси, сервіси та інструменти її забезпечення в університеті на базі **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна, 24 квітня**;

- упровадження Універсальної десятикової класифікації в практику роботи освітянських бібліотек», який проводила Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, **25 квітня**;

- семінар «Технологія участі бібліотеки в проєкті АРБІКОН MAPC» – **АРБІКОН, 16-30 травня**;

- «Підбір актуальних джерел для написання наукової роботи (Web of Science)», «Створення персонального авторського профілю в Web of Science (ResearcherID)», «Створення і підтримка профілю організації в Web of Science» (Clarivate Analytics, **19.02.2018 – 28.02.2018 р.**); «Можливості платформи Web of Science для науковця»: «Підбір та аналіз наукових видань для публікації власних досліджень», «Аналіз публікаційної діяльності установи і науковця» (Clarivate Analytics, **19.06.2018 – 28.06.2018 р.**);

- «Практические рекомендации по публикации в международных журналах», «Информационные инструменты для анализа научной деятельности», (**17-27.09.2018 р.**);

- «Метрики Scopus: CiteScore, SJR, h-index та інші», який проводив тренер Elsevier **23 жовтня**;

- «Crossref & OJS», Издательский Дом «Интер-Наука», **22 листопада**;

- «DOI у сучасній науковій комунікації» – Видавничий дім «Інтернаука» та реєстраційне агентство Crossref, **22 листопада**;

- «Корегування профілів автора та установи у Scopus», який проводила тренер Elsevier **30 листопада**;

- цикл вебінарів англійською мовою щодо наукометричних досліджень у Scopus компанії Elsevier;

- «Практические рекомендации по публикации в международных журналах» - серія онлайн-семінарів по ресурсам Clarivate Analytics для наукових досліджень.

✓ **12-16 лютого** пройшли семінари у бібліотеках **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНТУСГ**, **НТУ «ХП»**, **ХНЕУ**, **ХНУРЕ** і **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, які проводила фахівець з наукометричних ресурсів компанії Clarivate Analytics, серед них практичний семінар «Відповіді на основні питання по Web of Science, JCR, EndNote, ResearcherID: Практикум», «Публікації для науковця і установи: як, де, по чому, чи варто братися, що з неї буде», «Складова ефективної наукової діяльності: тематика, ресурси, гранти, партнери, публікації, презентації, час», «Сучасне наукове видання: основні елементи, критерії та процедура відбору до Web of Science Core Collection» тощо;

✓ **25 лютого – 3 березня** директор **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** брала участь у **IV** міжнародній конференції «Libri Rariores & Rarissimi. Полоніка у зібраннях державних бібліотек Білорусі, Литви, Росії, України» що була присвячена дослідженням польських стародруків. Конференція пройшла у Науково-дослідницькому центрі польської бібліографії імені Естрейхерів Ягеллонського університету, м. Краків, Польща; два фахівця ЦНБ відвідали м. Краків (Польща) з метою знайомства з досвідом роботи польських колег.

✓ **15 березня** у тренінгу-консультації за темою «Як написати грантову заявку», який пройшов у ХДНБ імені В. Г. Короленка взяли участь фахівці **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** і отримали сертифікат учасника;

✓ **17 березня** стали учасниками тренінгу з написання статей у «Вікіпедію. Україна» у ХДНБ імені В. Г. Короленка фахівці **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**;

✓ **26 березня – 26 жовтня** два фахівці **НБ ХНУРЕ** закінчили курси з підвищення кваліфікації у Державному навчальному закладі Університет менеджменту освіти НАПН України;

✓ **3 квітня** у науково-практичному семінарі «Практичне індексування та використання УДК для організації систематичних каталогів», що пройшов у ХДНБ імені В. Г. Короленка, взяли участь **98** представників бібліотек Харкова, у тому числі фахівці з бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНУРЕ**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **НТУ «ХП»**, **УПА**, **ХНМУ**, **ХНТУСГ** тощо. На семінарі з доповідями виступили фахівці бібліотек ЗВО **ХНУРЕ** - «УДК – лінгвістичний засіб забезпечення комфортності пошуку в ПС бібліотеки» і **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** - «Адаптування індексів розділу 004 УДК у практиці роботи НБ **ХНУРЕ**». У рамках семінару пройшла презентація виставки «Практичні рекомендації з індексування документів за таблицями УДК», де були представлені методичні матеріали Книжкової палати України імені Івана Федорова, які можуть бути використані для вивчення методики систематизації за УДК;

✓ **11 квітня** фахівець **НБ ХНТУСГ** у семінарі «Наукові видання України: реалії та перспективи» НАН України;

✓ **17-20 квітня** взяли участь у Шостій всеукраїнській школі бібліотечного журналіста і отримали сертифікати учасника представники бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, тощо, яка пройшла на базі ХДНБ імені В. Г. Короленка. Слухачі ознайомилися із жанрами універсальної журналістики, трендами у нових медіа та можливостями їх застосування у бібліотечній діяльності, візуальними тенденціями, мобільною журналістикою та мобілографією. Була розглянута соціальна мережа Instagram як спосіб керування репутацією бібліотеки тощо. Для

учасників організовано екскурсії містом, ХДНБ імені В. Г. Короленка і новим навчально-бібліотечним комплексом НЮУ імені Ярослава Мудрого;

✓ **17-18 травня** у **XVII** Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегія розвитку медичних бібліотек України: пошук нових форматів» проведений ННМБ України спільно з бібліотекою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського». У конференції взяли участь представники **НБ ХНМУ** і виступили з доповіддю;

✓ **25 - 29 червня** фахівець **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** брала участь у **VI** Всеукраїнській літній школі адвокації для бібліотекарів «Адвокація у стилі Етно», яка пройшла на Полтавщині. Організатори Школи: УБА та Полтавське обласне відділення УБА. На Полтавщині часто організовують етно-шоу, етно-фестивалі, етно-посиденьки, етно-флеш-моби, тому проведення ЕТНО-школи було цілком логічним і довершеним задумом Секції з адвокації УБА;

✓ **4-6 липня** на базі **НБ ОНУ імені І. І. Мечникова** (м. Одеса) пройшла **III** Міжнародна науково-практична конференція «Бібліотеки закладів вищої освіти: досвід та перспективи», у який взяли участь представники бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **УПА**, **ПолтНТУ**, **УМСА**, **ХНМУ**, **ХНУРЕ**, **СумДУ**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **НТУ «ХП»**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **НФаУ**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **НУЦЗУ**, **ХДУХТ**, **ХНУБА**, **ХНТУСГ**. Доповіді на конференцію підготували Маринич Т. О. «Сучасні стратегії розвитку університетських бібліотек», Боровик О. Б. «Маркетинг особистості бібліотекаря – вимога до професійної діяльності сучасної бібліотеки закладу вищої освіти», Бакуменко Л. Г. Аналіз дисертаційного фонду наукової бібліотеки університету: бібліо- та наукометричний підхід», Штангей О. М. «Збереження культурно-історичної спадщини Університету як функція наукової бібліотеки в контексті побудови суспільства знань»;

✓ **27 серпня-03 вересня** два фахівці **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** згідно договору про співпрацю з метою ознайомлення з досвідом роботи університетських бібліотек відвідали бібліотеку Ягеллонського університету, бібліотеку факультету фізики, астрономії та прикладної інформатики Ягеллонського університету, Центр наукової інформації і Академічну бібліотеку м. Катовіце (Польща);

✓ **19-22 вересня IX** Міжнародний бібліотечний форум "Бібліотека@ - творимо свободу!", у якому взяли участь фахівці таких бібліотек, як **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНМУ**, **ХНТУСГ** тощо;

✓ **19-23 вересня** у роботі ювілейного **25-го** Форуму видавців, який пройшов у Львові, взяли участь фахівці з бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **ХНМУ**, **ХНТУСГ**;

✓ **27-28 вересня** фахівець **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** взяла участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної конференції «Університетські бібліотеки: історія, досвід та перспективи розвитку», яка відбулася з нагоди **100-річчя** заснування бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка і виступила на пленарному засіданні з повідомленням-презентацією «Сторінками історії Каразінського університету», брала участь у роботі 1-ої секції «Історія розвитку бібліотек України. Постаті в бібліотечній справі». Отримала сертифікат учасника;

✓ **8-13 жовтня, 12-17 листопада** фахівець **НТБ НТУ «ХП»** взяла участь і виступила з доповідями на науковому стажуванні для освітян «Академічна доброчесність», яке було організовано Інститутом міжнародної академічної та наукової співпраці, м. Варшава;

✓ **18-19 жовтня** у бібліотеках **ХНУ імені В. Н. Каразіна** і **НТУ «ХПІ»** пройшов семінар з роботи з БД Scopus, який провів тренер Elsevier С. Назаровець;

✓ **18-19 жовтня** фахівець **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** взяла участь у роботі Міжнародної наукової конференції «Німецький ідеалізм: Німеччина – Україна», до **260-річчя** з дня народження Йоганна Баптиста Шада і отримала сертифікат;

✓ **24 жовтня** у **XXI** Міжнародній науково-практичній конференції «Короленківські читання 2018» ХДНБ імені В. Г. Короленка за темою «Бібліотеки, архіви, музеї як центри освіти та саморозвитку особистості», взяли участь провідні фахівці бібліотек **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **УПА**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** тощо;

✓ **6 листопада**, з нагоди святкувала **100-ліття** від часу заснування НБУВ відкрилась міжнародна наукова конференція "Бібліотека. Наука. Комунікація", на якій були присутні фахівці **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**;

✓ **7 листопада** у **ХОУНБ** пройшов семінар-тренінг «Основи редагування Вікіпедії. Вікіпедія: швидкий курс молодого бійця. Для новачків», у роботі якого взяла участь фахівець **НБ ХНТУСГ**;

✓ **22 листопада** представник **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** взяла участь у роботі звітно-виборчої Конференції УБА, на якій ознайомилась зі звітами чинного Президента УБА та членів Президії, взяла участь у голосуванні за нового Президента УБА та зміни до Статуту УБА;

✓ **22 листопада-10 грудня** керівник центру «Вікно в Америку» **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, брала участь у професійній програмі обмінів «Агенти змін 21-го століття: посилення програм американських куточків у відповідь до вимог 21 століття», що проводився у **Сполучених Штатах Америки**. Ця програма обміну є частиною Програми міжнародних візитів, який координує Бюро освітніх та культурних справ Держдепартаменту США. Програма складалась із зустрічей та обговорень, які відповідали професійним інтересам, а саме із керівниками бібліотек, ресурсних центрів та освітніх установ. У рамках програми було проведено зустрічі із працівниками бібліотеки Конгресу, бібліотекарями університетів Клівленду та Нового Орлеану. Також акцент було зроблено на діяльність технічних центрів, а саме мейкер спейсів - як прикладів організації технічних хабів на базі бібліотек різної специфікації;

✓ **27-30 листопада** взяли участь представники бібліотек **ХНУРЕ**, **ХНТУСГ** у П'ятій регіональній школі бібліотечного журналіста, яка пройшла на базі ХДНБ імені В. Г. Короленка і НБ ХНМУ за підтримки Харківського обласного відділення (філія) ВГО «Українська бібліотечна асоціація». Учасники школи мали можливість ознайомитися з жанрами бібліотечної журналістики, теоретичними основами редагування, соціальними медіа в діяльності бібліотек, методикою створення та поширення подкастів, сучасними тенденціями візуалізації контенту тощо. «За повноформатне видання» було відзначено газету НБ ХНУРЕ «TECHNObooka», фахівця НБ ХНТУСГ, за створення електронного періодичного видання «Книжковими лабіринтами», нагороджено пам'ятним подарунком «З авторський контент»;

✓ **6-7 грудня** фахівці бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого** брали участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії розвитку бібліотек: від ідеї до втілення», яка пройшла у НТБ імені Г. І. Денисенка НТУУ КПІ імені Ігоря Сікорського і отримали сертифікати учасника. На конференції з доповіддю виступила фахівець НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого. Представники бібліотек України, Білорусі та Польщі

обговорювали проблеми, які назріли у бібліотечній галузі. Доповідачами було зазначено, що усі бібліотеки зараз переживають зміни. Бібліотека вже не є головним носієм інформації. У бібліотеки не має тісних зв'язків з науковою спільнотою, навчальний процес не зацікавлений в бібліотеці. Викладачі не стимулюють студентство до роботи в бібліотеці. В свою чергу бібліотечні фонди не відповідають сучасним спеціальностям та спеціалізації. Основна думка, яка звучала у доповідях та обговорювалася в ході дискусій – це зміни в діяльності бібліотек. Учасники конференції висвітлили своє бачення щодо розвитку бібліотек найближчим часом. Доповідачі означили основні напрями діяльності бібліотек. Визначили місію, візію та цінності сучасної бібліотеки, озвучили статистику діяльності бібліотек. Було наголошено на існуванні проблеми технічної грамотності бібліотекарів та їхньої компетенції в стратегічному управлінні;

З метою підвищення компетентності персоналу бібліотеки і надалі планують проведення заходів з внутрішньобібліотечного підвищення кваліфікації фахівців, участь у науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах з питань сучасних проблем бібліотечної справи.

Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів

Сьогодні всі бібліотеки Об'єднання займаються впровадженням і вдосконаленням автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів, займаються адмініструванням мереж та веб-сайтів, підтримують взаємодію внутрішньої бібліотечної технології і процесів мережевого оточення, створюють методики оптимізації вибору комплексу технологічних засобів для автоматизації бібліотечних процесів, організують і підтримують роботу серверів, комп'ютерів та іншої техніки.

Кількість комп'ютерної техніки у бібліотеках Об'єднання на **01.01.2019** року становить **1 892** одиниці, у тому числі **58** серверів. Їх кількість за минулий рік зросла на **19**, свій комп'ютерний парк поповнили **12** бібліотек. У **32** бібліотеках, або **91 %** від загальної кількості бібліотек Об'єднання, функціонувала бездротова локальна мережа WI-FI. **11** одиниць комп'ютерної техніки було отримано бібліотеками в дар від читачів і доброчинних організацій на суму **1 053 098** грн.

Минулого року один з навчальних корпусів **ХНПУ імені Г. С. Сковороди** було підключено до локальної мережі. Для бібліотеки **ХНУМ імені І. П. Котляревського** придбано бібліотечну програму «UniLib» – клієнт-серверну систему, що базується на безкоштовній серверній кросплатформеній СУБД Firebird, клієнтській Win32-програмі, і Веб-клієнт. Програма розрахована на необмежену кількість робочих місць, в неї входять набір АРМів для повного автоматизованого функціонування всіх підрозділів бібліотеки. Для установки програмного забезпечення «UniLib» було придбано 4 комп'ютери, сервер, 2 принтери, сканери для штрих-кодів, сканер «Fujitsu». Для спрощення доступу студентів та викладачів до інформаційних ресурсів **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** минулого року створено програмний ресурс – кросплатформений навігатор, який розміщено на АРМ користувачів. Фахівцем відділу інформаційних комп'ютерних технологій та комп'ютерного забезпечення отримано 3 авторських свідоцтва з розробки програм, баз даних за дисциплінами навчального процесу університету. **Бібліотекою СумДУ** проведено перемовини з фірмою-підрядником щодо можливої інтеграції АБІС Коґа в бібліотеці, отримано підтримку на Раді з інформатизації університету щодо необхідності переходу на АБІС відкритого коду, фахівцями бібліотеки відвідано декілька семінарів щодо роботи з цією АБІС, вивчалися можливості сервісної підтримки АБІС Коґа після її впровадження. У **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** розроблено алгоритми і методи запису інформації про користувачів з системи автоматизації університету безпосередньо в АБІС «Коґа» MY SQL (на платформах 1C8 і Microsoft Visual FoxPro 9).

НТБ НТУ «ХП» здійснено оновлення системи WEB-ІРБІС64 (WEB-додаток ОРАС-ІРБІС64) до версії **2015.1**. На основі WEB-додатку читачу доступні : електронний формуляр і віддалене замовлення документів з фонду бібліотеки. **НБ ХНУРЕ** встановлено нові версії **2.4.28** та **2.4.30** АБІС «УФД/Бібліотека», створено новий інтерфейс «Комплексів навчально-методичного забезпечення», змінено систему доступу до документів з ЕК – доступ надається з Інтернет за логіном/паролем. Протягом минулого року налаштовано інтегрований каталог: впроваджено системи публікацій та керування окремих компонентів документа (сканів) з системи УФД до Інтегрованого каталогу сайта, з метою попереднього ознайомлення зі змістом;

розпочато роботу із оновлення Віртуального квитка читача, введення штрих-кодування в електронній картці, налаштування її зображення.

ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва у звітному році було продовжено роботу з конвертації записів із CDS/ISIS до АБІС Koha. Планується, що ця робота триватиме й у 2019 році. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** відредаговано інтерфейс ЕК в Інтернет – перекладено українською мовою. Протягом року здійснювався технічно-програмний супровід та адміністрування БД АБІС «Ірбіс» з метою підтримки їх актуального стану, зберігання, регулярного страхового копіювання інформації.

Упродовж року фахівці **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проводили on-line консультації щодо впровадження ПЗ Коха для працівників бібліотек Чернігівського базового медичного коледжу і Івано-Франківського базового медичного коледжу.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого встановлено нову версію 6.2 ПЗ Dspace електронного архіву університету, БД електронного архіву-репозитарію перенесено на новий сервер. Додано функцію самоархівування (реєстрації) користувачів електронного архіву-репозитарію.

У загальному читальному залі **НБ ХНТУСГ** організовано зону Wi-Fi доступу до мережі Інтернет.

Одним з основних каналів забезпечення вільного доступу до електронних інформаційних ресурсів є web-сайт бібліотек або сторінка на сайті вишу. Тому, одним із вагомих напрямків роботи бібліотек Об'єднання залишається формування власних web-сайтів, їх наповнення, оптимізація і зручність у користуванні. Веб-сайти вміщують інформацію про ресурси та послуги бібліотек, на їх базі протягом року у багатьох бібліотеках Об'єднання реалізовувалися сервіси для віддалених користувачів: дистанційне замовлення, довідкова служба, пошук у електронному каталозі, авторизований вхід до особистого е-формуляру, доступ до передплатених і власних БД. У більшості бібліотек Об'єднання сайти мають тримовні інтерфейси, з різним обсягом наповнення інформацією. Власні web-сайти, сторінки на сайтах закладів вищої освіти або власні блоги мають всі бібліотеки Об'єднання. Кількість звернень до web-сайтів або сторінок, що розміщені на сайтах ЗВО, становить майже **2 774** тисяч звернень, однак, як і минулого року, **9** бібліотек Об'єднання не мали змоги надати відомості про кількість звернень, в зв'язку з відсутністю лічильників.

Бібліотеки продовжували підтримку та розробку окремих елементів власних web-сайтів або сторінок на сайтах ЗВО. Так, минулого року було створено веб-сайт **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, розроблено його структуру, визначені розділи. **Бібліотекою ХНЕУ імені Семена Кузнеця** впроваджено нову версію свого сайту. На сайті **НТБ НТУ «ХП»** створені нові розділи: «Нормативні документи», «Віртуальна довідка», оновлено слайдери «Оволодійте системою електронних послуг» і «Заходи у бібліотеці» тощо. На сторінці **бібліотеки ПДАА**, яка знаходиться на сайті академії започатковано рубрику «Відкриваємо для себе книжковий всесвіт», яка знайомить користувачів з творчістю вітчизняних та зарубіжних літераторів. **НБ ХНМУ** за посиланням на сторінку on-line Центру тестування МОЗ України надавала можливість підготовки студентів до іспитів КРОК.

НБ ХНУРЕ започатковано новий розділ «Тематичні онлайн-вікторини», поповнено розділ «Наукометричні рейтинги» і проведено SEO-оптимізацію – налаштовано robots.txt та sitemap.xml для ефективної індексації сайту пошуковими системами. На web-сайті **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** започатковано новий розділ «ПЗ КОХА», який містить три підрозділи: «Досвід НБ ХНУМГ» – розташовано презентацію, яка відображає історію

впровадження програмного забезпечення, основні функції, які воно забезпечує в автоматизації бібліотечних процесів, статистичні дані щодо динаміки створення ЕК бібліотеки; «Аналітичний опис статей» – містить покрокову інструкцію створення аналітичного запису у АБІС «Коґа». Також наочно продемонстровано зв'язок аналітичного опису в ЕК бібліотеки із повнотекстовим варіантом статті у Цифровому репозитарії та сайтами науково-технічних збірників та журналу університету; «АСУ навчальним процесом» – висвітлено роботу підсистеми автоматизації управління робочими процесами бібліотеки із зазначенням програмного забезпечення, на якому її реалізовано.

Бібліотекою **ІНППІ м Бахмут УПА** створено сторінку на сайті вишу. **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**: перероблено web-модуль ЕК під поточний стиль сайту; у зв'язку з придбанням сертифікату на домен khai.edu, надано доступ до сайту за протоколом <https>; продовжено повну переробку дизайну сайту та налаштування його адаптивності; на сайті НТБ створено Реєстр працівників, які мають публікації у наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних БД Web of Science, Google Scholar та включених до міжнародного реєстру учених ORCID; встановлення та початок функціонування тестового варіанту електронного інституційного репозитарію **eKhAIR** на основі програмного забезпечення відкритого доступу **DSpace** тощо.

НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова на допомогу користувачам у науковій та освітній діяльності, на web-сайті Бібліотеки розміщено перелік повнотекстових проблемно-орієнтованих вільних електронних архівів, посилання на: електронні каталоги наукових бібліотек закладів вищої освіти, електронних бібліотек України і світу; енциклопедичні та довідкові видання; реферативні бази даних тощо.

QR-код, код швидкого реагування, з **2018** року почала використовувати **НБ ХНТУСГ**.

Бібліотеками планується подальше формування інформаційного середовища у своїй бібліотечній діяльності, розвиток і модернізація сайтів.

Управління. Робота з персоналом

Керівництво закладів вищої освіти приділяло увагу стану роботи своїх бібліотек. На засіданнях учених і методичних рад закладів вищої освіти розглядалися питання взаємодії вишів і бібліотек в освітньому процесі. Так:

- на засіданні Методичної ради **ХНАДУ** з доповіддю «Звіт секції автоматизації бібліотечних проєктів» виступила директор **Наукової бібліотеки** Шевченко О. С.;

- на засіданні Виконавчої ради **ХНПУ імені Г. С. Сковороди** висвітлювалися проблеми комплектування фонду **НБ**, технічного оснащення бібліотеки, організації роботи з наповнення інституційного репозитарію, формування інформаційної культури студентів тощо;

- на засідання Вченої ради **ХНМУ** виступила директор **НБ** Киричок І. В. з доповіддю «Про стан та перспективи розвитку інформаційно-бібліотечного забезпечення навчально-виховної та науково-дослідної роботи в ХНМУ»;

- відбулася презентація нових приміщень **НБ** членам Вченої ради **ХНМУ**, також, в оновленому комплексі бібліотеки, пройшло засідання Бібліотечної ради університету, де обговорювалися питання перевірки академічних текстів на наявність запозичень за результатами роботи бібліотеки, форми та заходи її комунікації з науковцями. Членами Бібліотечної ради запропоновано провести цикл навчально-методичних семінарів для широкого загалу університетської спільноти щодо особливостей роботи систем StrikePlagiarism та Unicheck, для молодих науковців – з питань створення власних профілів учених тощо.

Фахівці бібліотек **ХНУ імені В. Н. Каразіна** і **СумДУ** у листопаді взяли участь у роботі звітно-виборної Конференції УБА "Українська бібліотечна асоціація – нове лідерство" і взяли участь у голосуванні за нового Президента УБА та зміни до Статуту УБА.

Директор **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** ввійшла до Бібліотечної ради при Міністерстві культури України. Заступник директора **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** входить до складу Науково-методичної ради МОН України (підкомісії Бібліотечні технології).

Бібліотеки Об'єднання, як і завжди, приділяли увагу питанням створення нових, і модифікації вже існуючих, організаційних і технологічних документів. Так, **НТБ НТУ «ХП»** минулого року були розроблені і затверджені «Положення про електронний репозитарій кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у НТУ «ХП», «Положення про віртуальну довідкову службу», «Про систему нормування праці в НТБ», «Про центр реєстрації користувачів», «Про роботу з виданнями, подарованими до фонду НТБ НТУ «ХП» і декілька технологічних інструкцій. Створено розділ на сайті бібліотеки «Нормативні документи», де розміщено повні тексти нормативної документації її діяльності. **НБ ХНУРЕ** минулого року створено інструкції з користування сайтом та технічну документацію «Опис прав доступу різним користувачам», «Створення прикладів коду» тощо. **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** продовжено перегляд та приведення документації у відповідність до вимог ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001, в зв'язку з втіленням системи менеджменту якості в галузі інформаційно-бібліотечного забезпечення наукової та освітньої діяльності в університеті;

Минулого року у бібліотеках **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **НФаУ** і **ХНМУ** було проведено атестацію персоналу, відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від **16.07.2007** р. № **44** "Про затвердження Положення про проведення атестації

працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури" та з метою визначення можливостей професійного і посадового росту працівників. Атестацію працівників **НБ ХНМУ** було проведено з презентацією досягнень у форматі портфоліо. Передувала цьому розробка керівництвом бібліотеки структури портфоліо, надавалися рекомендації та консультації щодо його наповнення. Заступник директора **НБ НФаУ** пройшла атестацію у Національній медичній бібліотеці України та отримала відповідне посвідчення.

Колективи бібліотек брали участь у конкурсах професійної майстерності, за результатами своєї роботи нагороджувалися почесними нагородами.

Переможцем двадцятого щорічного обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Директор (завідувач) бібліотеки» стала **Пасмор Н. П.** - директор **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**.

За особисті заслуги перед Університетом у березні директора **НБ Н. П. Пасмор** нагороджено почесним знаком (орденом) **III** ступеня **НЮУ імені Ярослава Мудрого**. З нагоди Дня науки ректор **НЮУ імені Ярослава Мудрого** нагородив почесною грамотою колектив Наукової бібліотеки.

Головному бібліографу **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна Юліані Поляковій** присвоєно звання лауреата і присуджено премію імені К. І. Рубінського за особливий внесок у розвиток теорії і практики бібліотечної справи та історико-бібліографічних досліджень.

За багаторічну сумлінну працю, високий рівень професійної майстерності та високі досягнення в професійній діяльності нагороджені фахівці **НБ СумДПУ**: грамотою Голови Сумської обласної державної адміністрації – завідувач відділу інформаційних технологій **О. І. Борисенко**; грамотою Департаменту освіти і науки обласної адміністрації – завідувач науково-методичного відділу **Н. Г. Нестеренко**;

Наукова робота заступника директора **НТБ НТУ «ХПІ» Ю. М. Главчевої** здобула перемогу (друге місце) у всеукраїнському конкурсі на кращу наукову роботу з теоретичних та прикладних аспектів порівняльного аналізу діяльності дослідників, наукових колективів та установ України.

За активну участь у проєкті "Школа бібліотечного журналіста", високий професіоналізм та творчий підхід до справи від Харківського обласного відділення ВГО "Українська бібліотечна асоціація" та ХДНБ імені В. Г. Короленка на ім'я ректора **ХНМУ** надійшла Подяка колективу **Наукової бібліотеки**.

У бібліотеках Об'єднання триває конкурс професійної майстерності «**Бібліотекар року**», в якому минулого року взяли участь фахівці з бібліотек **НТУ «ХПІ»**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **ХНМУ** і **УПА**. Лауреатів конкурсу нагороджено дипломами конкурсу «**Бібліотекар 2018 року**» у номінаціях:

✓ за кращий біобібліографічний показчик – **Бикова Вікторія Іванівна**, методист I-ї категорії **Науково-технічної бібліотеки Національного технічного університету «ХПІ»**. На конкурс представлено бібліографічний показчик «**Леонид Леонидович Товажнянский: к 85-летию со дня рождения: биобиблиогр. указатель / сост.: Л. П. Семененко, В. И. Быкова; науч.ред. Л. П. Семененко; Нац. техн. ун-т «Харьков. политехн. ин-т», науч.-**

техн. б-ка. – Харьков: НТУ «ХПИ», 2018. – 260 с.». У показчику представлено науковий доробок професора, представника наукових шкіл з фундаментальних проблем хімічних технологій, каталітичних процесів і реакторів;

✓ *за сприяння поширенню академічної доброчесності* – **Побережна Оксана Олександрівна**, заступник директора **Науково-технічної бібліотеки Національного технічного університету «ХП»**. Протягом року О. О. Побережна виконала увесь обсяг робіт у якості адміністратора з організаційних питань по реалізації проекту зі створення «Електронного репозитарію кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у НТУ «ХП»»;

✓ *за кращу науково-дослідну роботу* – **Тріпутіна Наталія Петрівна**, завідувач сектора культурно-масової роботи **Наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова**. На конкурс було представлено монографію «Тріпутіна, Наталія Петрівна. У двобої з небуттям: комунальне господарство Харкова у роки Другої світової війни / Н. П. Тріпутіна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : Золоті сторінки, 2018. – 351 с.»;

✓ *за організацію та проведення III науково-практичної Інтернет-конференції «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі!»* – **Павленко Тетяна Борисівна**, заступник директора з інформаційних технологій, **Гаєва Наталя Дмитрівна**, учений секретар, **Пугачова Оксана Вікторівна**, завідувач сектора електронної інформації для студентів **Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету**;

✓ *за формування іміджу бібліотеки і престижу професії* – **Ніколаєва Тетяна Юрївна**, завідувач сектора **Наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії**, за бібліографічний показник «Від минулого до майбутнього: до 60-ї річниці заснування Наукової бібліотеки УПА (1958-2018 рр) [Текст] : ювіл. вип. : бібліогр. показник / Укр. інж.-пед. акад. / уклад.: Т. Ю. Ніколаєва, С. В. Карпенко ; відп. ред. С. В. Карпенко. – Харків : УПА, 2018. – 134 с.».

Урочистості з нагоди нагородження лауреатів конкурсу «**Бібліотекар 2018 року**» дипломами і пам'ятними подарунками відбулися у лютому, в яких взяли участь директори бібліотек Об'єднання.

Кількісний склад бібліотечного персоналу Об'єднання за минулий рік становить **1 110,5** штатних одиниць. Загалом скорочення штатних одиниць по Об'єднанню за звітний рік дорівнює **66,5** одиницям, в зв'язку з чим у ряді бібліотек, де суттєво змінено штати, проведено реорганізацію їх структури. Так наприклад, у **НТБ ПолтНТУ** скорочення персоналу за штатним розкладом становить **19** одиниць, або **59,4 %**, **НБ ХДУХТ** на **10** одиниць, що становить **35,7 %**, **НБ ХНАДУ** – на **9** одиниць або **28,1 %** і **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** – на **10,5** одиниць або **23,3 %**. **51,8 %** фахівців бібліотек мають спеціальну освіту.

- організаційні зміни:
 - назву **бібліотека Вищого державного навчального закладу України «УМСА»** змінено на **бібліотека Української медичної стоматологічної академії**;
- кадрові зміни:
 - **Ірину Олександрівну Железняк**, директора Наукової бібліотеки СумДПУ, у зв'язку із закінченням терміну дії Контракту на посаді директора, переобрано на наступний термін;
 - **Тетяну Олександрівну Маринич** Наукової бібліотеки СумДУ, у зв'язку із закінченням терміну дії Контракту на посаді директора, переобрано на наступний термін;
 - проведені зміни у штатному розписі **НБ ХНМУ** – введено посаду заступника директора замість посади бібліотекаря II категорії, також введено посаду провідного

адміністратора системи, бібліографа I категорії і адміністратора БД I категорії замість інших посад.

- структурні зміни:
 - у структурі **бібліотеці СумДУ** сформовано сектори інформаційно-аналітичної роботи та електронних ресурсів;
 - у оновленій **НБ ХНМУ**, додатково відкрито **4** нових читальних залів, кількість місць у яких становить **330**;
 - в зв'язку з скороченням штатного розпису, проведено реорганізацію **НТБ ПолтНТУ**. У складі бібліотеки працюють такі структурні підрозділи: відділ комплектування та наукової обробки документів; відділ обслуговування та зберігання фондів; відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення;

Відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від **16.07.2007 № 44** «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» у бібліотеках **ХНПУ імені Г. С. Сковороди, НФаУ і ХНМУ** минулого року проведено атестацію персоналу.

Підвищенню загальнокультурного рівня фахівців бібліотек сприяли відвідування культурно-масових заходів, які проводилися іншими бібліотеками, відвідування театрів, музеїв, галерей, екскурсій визначними місцями України.

У рамках святкування Всеукраїнського дня бібліотек фахівцями **НБ ХНМУ** було ініційовано проведення фотосушки «Університетська бібліотека у фокусі студента». Конкурс проведено за номінаціями «Книжкові етюди», «Буденність навчання», «Селфі з книгою чи у бібліотеці», «Приз глядацьких симпатій». Мета конкурсу – побачити ставлення студентів університету до книги та бібліотеки в цілому з креативним відтінком через об'єктив фотокамери. Результати конкурсу-фотосушки було висвітлено на офіційному сайті бібліотеки та її сторінках у Фейсбукі та Інстаграмі. Кращі автори нагороджені пам'ятними подарунками. Використовуючи сучасний PR-інструментарій, **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** провела тиждень заходів до Всеукраїнського дня бібліотек «Бібліотек@: все тут, всі тут!».

Професійне свято колектив **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** відсвяткував у Петриківці та на хуторі Галушківка, а фахівці **НБ ХДУХТ** в переддень свого професійного свята відвідати місто-герой Одесу. Колектив **НБ ХДЗВА** відвідав Пархомівський історико-художній музей імені А. Ф. Луньова, один з найцікавіших сільських музеїв України тощо. З нагоди Всеукраїнського дня бібліотек колектив **НТБ НТУ «ХП»** відвідав Свято-Успенську Святогорську лавру, соляні шахти м. Соледар. Персонал **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** у рамках святкування Всеукраїнського дня бібліотек відвідали Шляховий палац, що відноситься до художньо-меморіального комплексу І. Рєпіна та Краєзнавчого музею в м. Чугуїв. Традиційно, під час святкування Всеукраїнського дня бібліотек у **НБ ХНУРЕ** вшановували колег з їх ювілейними датами в бібліотечній професії та в бібліотеці, минулого року колектив бібліотеки відвідав м. Дніпро.

Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки

Бібліотеки Об'єднання протягом року приділяли значну увагу створенню позитивного іміджу своїх бібліотек, формуванню надійної репутації серед користувачів. Бібліотеки приділяли увагу формуванню попиту на ресурси, продукцію і послуги своїх бібліотек та популяризацію нових вдосконалених бібліотечно-бібліографічних та інформаційних послуг. Основна мета бібліотечної реклами - підвищити популярність бібліотеки і попит на її ресурси і послуги.

Одним з напрямків діяльності бібліотек Об'єднання у створенні свого позитивного іміджу, підвищення популярності бібліотек, є організація образотворчих виставок, фотовиставок, виставок декоративно-прикладного мистецтва. Протягом року **НТБ НТУ «ХП»** було організовано **6** виставок живопису та прикладного мистецтва і **2** фотовиставки, серед них фотовиставка театр «Політехнік!», до Міжнародного дня театру, організовано креативні фотозони до Дня знань і Міжнародного дня студента. У **НТБ ПолтНТУ** організовано постійнодіючу фотовиставку «Я не міг спокійно жити, коли страждала моя Україна...», присвячену герою-добровольцю, випускнику університету Дмитру Коряку, який загинув під Широкіним. З метою підтримки позитивного іміджу, новим в діяльності **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** минулого року стало проведення відкритих презентаційних зустрічей із авторами популярних видань.

У **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** у лютому відбулося відкриття виставки графіки українського художника Олега Кіналя «Князі України-Русі. Історія еліт». На виставці було представлено **18** портретів українських князів та королів двох династій – Галицької та Острозької, правління яких відбувалося упродовж майже **700** років. Гості заходу мали можливість переглянути фільм «Грані часу. Князі» та дізналися про ідею створення портретів князів та королів України-Русі.

Книгозбірні Об'єднання продовжували використовувати соціальні мережі як інструмент поширення інформації про бібліотеки, додаткової платформи для популяризації фондів, просування власних бібліотечно-інформаційних ресурсів, послуг і продуктів, з організації доступу до інформації віддаленим користувачам тощо. Власні сторінки у соціальних мережах таких, як Facebook, Twitter, Instagram, Pinterest має більшість бібліотек Об'єднання. Так, **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **ХНУРЕ**, **НТБ НТУ «ХП»**, Інформаційний центр «Вікно в Америку», який працює за підтримки Посольства США в Україні, на базі **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, створено сторінку у мобільному додатку Instagram. **НБ ХНАДУ** представлена в соціальній мережі на Youtube (<http://www.youtube.com/user/NBKHNA DU>) та має власну Web-сторінку, де можна ознайомитися з бібліографічними покажчиками, планом масових заходів, віртуальними виставками. **НБ ХНУРЕ** впровадила нову форму рекламування книг з фонду відділу художньої літератури на сайті бібліотеки і у соціальних мережах – світлини разом з текстом розташовуються у Фейсбуці, сторінках «Наукова бібліотека ХНУРЕ» і «Літературний клуб Осаяння». Свої канали на YouTube мають бібліотеки **ХНАДУ**, **ХНМУ**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **НТУ «ХП»** тощо.

Бібліотеки створювати електронні газети і бюлетені, що сприяло рекламі бібліотек, залученню нових користувачів. Так, **НБ ХДУХТ** минулого року створено новий інформаційний продукт – електронний бюлетень «Думка наша». З випусками бюлетеня можна ознайомитися через веб-сторінку бібліотеки, розділ «Видавнича діяльність», підрозділ «Електронний бюлетень «Думка наша»». У електронному бюлетені, наприклад, були представлені матеріали, присвячені 80-річчю з дня народження Беляєва Михайла Івановича – ректора університету (1988-1991 рр.), доктора технічних наук, професора, члена-кореспондента ВАСГНІЛ тощо.

Електронний бюлетень «Невичерпний скарб» продовжували створювати фахівці **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**. **НБ ХНМУ** продовжувала створювати щомісячний бюлетень «Бібліотерапевт». У звітному році зроблено рестайлінг «Бібліотерапевту» – художнє оформлення обкладинки, змісту і рубрик. Було створено 15 номерів бюлетеню, у тому числі три студентських. Фахівці **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** створювали віртуальний літературний альманах «Пегас» з рубриками «Подих поезії», «Світ прози», «Мініатюри», де представлена проза малих форм і «Золотий фонд» – українська, російська та світова класика.

До Всеукраїнського дня бібліотек **НБ ХНМУ** проведено День відкритих дверей, комплексний захід, призначений активно популяризувати бібліотеку і бібліотечні послуги серед читацької аудиторії, особливо студентів. Цього дня пройшли виставки нових надходжень та рідкісних і цінних видань, екскурсії бібліотекою, майстер-класи, розіграші, фотосушка, створено фотозони та багато іншого. **НБ ХНТУСГ** у звітному році організовано новорічну фотозону, як нетрадиційного засобу привернення уваги користувачів до бібліотеки.

З метою популяризації ЗВО Об'єднання серед учнівської молоді, бібліотеки активно долучилися до проведення профорієнтаційних заходів своїх вишів.

Створенню позитивного іміджу бібліотек Об'єднання сприяли різноманітні благодійні акції. З 2016 року продовжує діяти благодійний проект «Світ у дитячих долоньках», координатором якого є **НБ ХНМУ**. Місія проекту – залучення небайдужих людей до допомоги в організації дозвілля дітей, які потребують особливої уваги, в першу чергу, пацієнтів онкологічних відділень дитячих лікарень і вихованців дитячих будинків Харкова. Приєдналися до цього проекту ще у 2017 році колективи **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** і **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, а у 2018 році – колектив **НБ ХНТУСГ**. Вже у звітному році колектив **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва** передав дітям набори для творчості й дозвілля – кольорові олівці, папір, блокноти, гумки, фарби, пензлі, лінійки, пластилін, альбоми тощо. Так, напередодні дня Святого Миколая волонтери проекту зустрілись із завідуючою гематологічним відділенням Харківській міській дитячій клінічній лікарні № 16 і передали маленьким пацієнтам подарунки, поповнивши "Коробку хоробрості" фарбами, ручками, олівцями, книгами, розмальовками, блокнотами, пластиліном, декоративними наліпками та іграми.

Працівники **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** минулого року брали участь у благодійній акції – допомога дітям-сиротам і дітям, які залишилися без батьківського піклування Люботинського обласного інтернату Харківської області, а також дітям, позбавленим опіки і які проживають у дитячих будинках сімейного типу і прийомних сім'ях. Дітям було передано матеріали для творчості та іграшки. На виконання проекту «Підтримка бібліотек переміщених університетів Сходу та Криму», що впроваджується благодійним фондом «Бібліотечна країна», колектив цієї бібліотеки зібрав кошти. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** було ініційовано участь Університету в акції «Подаруй книгу вишу-

переселенцю», яка проводилася до Дня заснування Донецького юридичного інституту МВС України у місті Кривий Ріг. Зібрані видання було передано для поповнення бібліотечного фонду інституту.

Підтримці позитивного іміджу бібліотек, їх рекламі сприяла екскурсійна діяльність, участь у днях відкритих дверей вишів тощо.

Матеріально-технічна база бібліотек

Керівництво закладів вищої освіти протягом звітнього року приділяло увагу оновленню матеріально-технічної бази своїх бібліотек – модернізації бібліотечного простору, підтримці у належному стані інженерної інфраструктури, закупівлі нових меблів, в тому числі спеціального, бібліотечного обладнання залів і сховищ, каталогів і картотек, технічних засобів і засобів зв'язку, комп'ютерної техніки тощо.

За даними звітів площа бібліотечних приміщень на **01.01.2019** року становить **79 133,3** м² і у порівнянні з **2017** роком зменшилася на **2 580,7** м². Так, Плановим відділом **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** перераховано площу **НТБ**, завдяки чому площа її приміщень зменшилася на **2 717,02** м² і становить **4 109,2** м². Загальна площа приміщень **НБ УПА** зменшилася і складає **876** м², в зв'язку з пожежею, яка виникла у одному з корпусів академії, в зв'язку з чим проведено передислокацію частини фондів одного з абонементів і читального залу у інші приміщення. **Бібліотека інституту м. Стаханові УПА** залишається на тимчасово окупованій території (**898** м²). Минулого року **бібліотека УМСА** отримала додаткове приміщення – **28,4** м² для збереження фондів. **НБ ХНТУСГ** у одному з корпусів університету виділено нове приміщення абонементу – **29,5** м², зроблено косметичний ремонт.

Капітального ремонту приміщень потребують бібліотеки **ХДУХТ**, **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **НТУ «ХП»**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **ХДАК**, **ХДЗВА**, **ХДАДМ**, **ПДАА**, **КрНУ імені Михайла Остроградського**, **ХНТУСГ**, **СумДПУ імені А. С. Макаренка**, перебувають у аварійному стані приміщення бібліотек **ХДУХТ**, **ХНУ імені В. Н. Каразіна** і **НТУ «ХП»**. Потребує нагального капітального ремонту приміщення читального залу **бібліотеки ХДАК** і його книгосховище. Умови роботи у приміщеннях двох внутрішніх відділів бібліотеки залишаються незадовільними, оновлення потребують кафедри видачі на всіх пунктах видачі літератури, мережі електропостачання потребують оновлення у приміщеннях читального залу і загального абонементу тощо.

У ряді бібліотек Об'єднання протягом року проводилися поточні дрібні ремонтні роботи приміщень книгозбірень, наприклад, у бібліотеках **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **ХНМУ**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого** тощо, у великому читальному залі **НБ ХНУРЕ** встановлено **8** металопластикових вікон.

Минулого року відкрито навчальний центр **НБ ХНМУ** - світлі, просторі зали для самостійної підготовки з новітніми комп'ютерами, сучасними медіакомплексами, меблями-трансформером і «зону тиші», коворкінг з можливістю спільного обговорення будь-якої теми. Протягом звітнього року колектив бібліотеки займався передислокацією літератури підсобних фондів з іншого корпусу університету і їх упорядкуванням, налаштовували комп'ютерну мережу, сканери тощо. Бібліотека отримала нову оргтехніку – **18** кондиціонерів, **10** мультимедійних комплексів, **3** аудіо-комплекси, **8** лазерних багатофункціональних пристроїв **A3** монохромних, **8** лазерних принтерів **A4**, **12** принтерів для друку чеків про видану літературу, **1** принтер для штрих-кодів, **15** тестових сканерів штрих-кодів дротових, **2** тестових сканера штрих-кодів бездротових, **1** інтерактивна відео-панель пересувна.

У **бібліотеці КрНУ імені Михайла Остроградського** розпочато модернізацію простору у читальних залах – створюються «багаторівневі» моделі із зонами роботи і відпочинку. Нові стелажі, шафи та інші бібліотечні меблі отримала **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**. У великому читальному залі **НБ ХНУРЕ** встановлено систему відеоспостереження.

У грудні **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, за проектом МОН України про підтримку об'єктів, що мають статус національного надбання, отримала планетарний кольоровий сканер формату A1 – Zeutschel OS 12000. Це високоточний кольоровий сканер з автоматичним притискним склом, вбудованою коліскою для книжок (для книг до 17 см товщиною) та додатковою коліскою для документів, що погано розгортаються, з оптичним дозволом 300 ppi, формати збереження – TIFF, JPEG, PDF, BNMP, PCS, PNG. Програмне забезпечення Omniscan 12 дає можливість керувати кольором, контрастом, робити доворот зображення, усувати плями та перекося, кадрувати та багато іншого. Таким чином, бібліотека має можливість сканувати газети великого формату, книги, що погано розгортаються, старовинні книги на пергаменті та інші проблемні документи. Завдяки цільовому гранту від Посольства США в Україні для Інформаційно-ресурсного центру “Вікно в Америку” було придбано **5** нових ноутбуків та **5** моноблоків для відвідувачів, встановлено та підключено супутникову антену, що транслює американські новинні канали, придбано телевізійну панель та **3Д** принтер із **3Д** сканером.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого у звітному році отримала, як благодійне пожертвування від меценатів та спонсорів, сучасний книжковий сканер METIS EDS ALPHA для дигіталізації раритетних видань, авторефератів дисертацій тощо. У новому книжковому сканері V-образна гойдалка з обмеженим кутом розкриття що дозволяє оцифрувати нестандартні документи з особливими габаритами, вагою, форматами тощо. Також, від Асоціації випускників університету бібліотека отримала комплект комп'ютерного обладнання: ноутбук, екран і проектор. Минулого року було обладнано лабораторію з дигіталізації раритетних видань.

Бібліотеки Об'єднання протягом року отримували нові технічні засоби. Наприклад, **Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** отримала мультимедійне обладнання: підсилювач PLE-1MA 120-EU, екран моторизований **300×220**, мультимедійний проектор Epson Eb-2065, загальною вартістю **96 077** грн. **НБ СумДПУ** отримала сучасний медіа комплекс: великий екран, мультимедійний проектор Epson та потужну акустичну систему. **Бібліотека СумДУ** – **10** комп'ютерів, проектор і ноутбук. **НБ ХТУСГ** – ламінатор для виготовлення читацьких квитків тощо.

На початок **2019** року загальна кількість персональних комп'ютерів становить **1 892**, у тому числі **58** серверів. Кількість копіювально-множної техніки збільшилася на **21** і становить **539** одиниць. Наприклад, **10** нових ПК замість застарілих отримала **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**. У бібліотеках Об'єднання вчасно проводиться списання застарілої техніки та обладнання.

Пріоритетними напрямками діяльності у **2019** році бібліотеки Об'єднання планують: трансформацію бібліотек у сучасний інформаційно-освітній та соціокультурний центр ЗВО; оснащення сучасною комп'ютерною та оргтехнікою; створення зон для індивідуальної і групової роботи; підвищення комфортності: реорганізація бібліотечного середовища для користувачів.

Нове у роботі бібліотек

Книгозбірні Об'єднання протягом звітнього року працювали над створенням умов для комфортного обслуговування користувачів, підвищенням читацької активності, з цією метою бібліотеки вдосконалювали структуру своїх бібліотек, використовували сучасні методи управління персоналом, займалися підвищенням його професійного рівня тощо. У **2018** році:

- бібліотеками **НЮУ імені Ярослава Мудрого** і **НТУ «ХП»** – розпочато роботу у Всеукраїнському корпоративному проєкті з формування Інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань» (НБУВ);
- бібліотекою **ХНТУСГ** – розроблено і затверджено Концепцію розвитку бібліотеки на 2018-2021 роки;
- бібліотеками закладів вищої освіти Харкова розпочато роботу у проєкті «Зведений електронний каталог періодичних видань, які передплатили бібліотеки ЗВО м. Харкова»;
- участь у грантовому конкурсі Програми малих грантів громадської дипломатії – Освіта і культура від Посольства США в Україні з проєктом «Організація CoWork-Hall в **НБ ХНТУСГ**»;
- завдяки спільному проєкту **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** і компанії «Цифрова країна», за підтримки Українського Культурного Фонду, бібліотека отримала цифрові копії та можливість повноцінного пошуку по текстах газети «Южный край»;
- **НБ ХНТУСГ** – приєдналася до регіонального проєкту «Бібліотечна енциклопедія Харківщини» ХДНБ імені В. Г. Короленка;
- у бібліотеці **ХДАК** запроваджено відкритий доступ до фонду читального залу;
- у зв'язку з припиненням використання ББК та впровадженням УДК:
 - ✓ **НБ ХНТУСГ** – розробка власних робочих таблиць зіставлення індексів ББК і УДК для роботи у підрозділах бібліотеки;
 - ✓ **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – розпочато практичне застосування УДК при формуванні аналітичної БД ЕК, підготовлено і розміщено робочі таблиці УДК (враховано галузеву специфіку бібліотечного фонду) у службовій БД АБІС ІРБІС;
- для бібліотеки **ХНУМ імені І. П. Котляревського** придбано АБІС «UniLib» – клієнт-серверну систему, що базується на безкоштовній серверній кросплатформеній СУБД Firebird, клієнтській Win32-програмі, і Веб-клієнт;
- **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** приєдналася до Української спільноти користувачів АБІС «Koha» (web-сайт: <http://koha.org.ua>, wiki-сторінка: <http://koha.org.ua/wiki>), щоб ділитися досвідом використання програмного забезпечення, обговорювати усі аспекти роботи тощо;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** створено програмний ресурс – кросплатформеній додаток-навігатор на АРМ користувачів, з метою спрощення доступу студентів та викладачів до інформаційних ресурсів бібліотеки;
- електронний каталог:
 - ✓ **НБ ХНУРЕ** – змінено систему доступу до документів з ЕК. Доступ надається з Інтернет за логіном/паролем;

- ✓ НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого створено базу «Алфавітно-предметний показник УДК» для використання при класифікації документів електронного каталогу;
- ✓ **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** перероблено web-модуль ЕК під поточний стиль сайту;
- усіма бібліотеками Об'єднання протягом року переглядалися і готувалися нові організаційні та технологічні регламентуючі документи, наприклад:
 - ✓ підготовлено «Положення про фонд цінних видань» та «Інструкція з реєстрації користувачів в Інституційному Репозитарії» **НТБ ПолтНТУ**;
 - ✓ регламентуюча документація щодо функціонування Електронного репозитарію кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти в університеті затверджена Вченою Радою **НТУ «ХПІ»**;
 - ✓ **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** регламентуюча документація щодо функціонування інституційного репозитарію;
 - ✓ **НБ ХНУРЕ** створено інструкції з користування сайтом та технічну документацію «Опис прав доступу різним користувачам», «Створення прикладів коду», плани евакуації людей та матеріальних цінностей на випадок виникнення пожежі;
 - ✓ **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** розроблені «Блок-схема процесу реєстрації користувачів» і «Блок-схема процесу перереєстрації користувачів»;
 - ✓ в зв'язку з реструктуризацією **НТБ ПолтНТУ** розроблено нові положення про відділи та посадові інструкції;
- на сайті **НТБ НТУ «ХПІ»** створено розділ «Нормативні документи», де розміщено повні тексти нормативної документації діяльності бібліотеки;
- на Web-сайті **НБХНУМГ імені О. М. Бекетова** створено новий розділ «ПЗ КОХА», який містить 3 підрозділи: «Досвід НБ ХНУМГ», «Аналітичний опис статей», «АСУ навчальним процесом»;
- на сайті **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** створено Реєстр науковців університету, які мають публікації у наукових виданнях, що входять до наукометричних БД Scopus, Web of Science, Google Scholar та включених до міжнародного реєстру учених ORCID;
- на сторінці **бібліотеки ПДАА**, яка розміщена на сайті академії, започатковано рубрику «Відкриваємо для себе книжковий всесвіт», яка знайомить користувачів з творчістю вітчизняних та зарубіжних літераторів;
- **НБ ХНМУ** організовано кураторство студентів: призначені куратори курсів, налагоджено зв'язок із старостами курсів;
- **бібліотекою ХНУМ імені І. П. Котляревського** завершено створення генерального алфавітного каталогу;
- **бібліотекою ХНУБА** розпочато роботу над створенням БД «Автореферати дисертацій, захищені у ХНУБА (ХДТУБА) у 2011-2015 рр.»;
- **НТБ НТУ «ХПІ»** здійснено оновлення системи WEB-ІРБІС64 (WEB-додаток ОРАС-ІРБІС64) до версії **2015.1.**;
- **НБ ХНУРЕ** встановлено нові версії **2.4.28** та **2.4.30** АБІС «УФД/Бібліотека»;
- відкрито Web-сайт **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**;
- **УкрДУЗТ** – розпочата робота над створенням репозитарію академічних текстів Українського державного університету залізничного транспорту **USURT Repository**

«Repository of academic texts of the Ukrainian State University of Railway Transport» – <http://lib.kart.edu.ua/>;

- **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** розпочато функціонування у тестовому режимі інституційного репозитарію eKhAIPR на основі програмного забезпечення відкритого доступу Dspace;

- **НТУ «ХП»** – введено в дію «Електронний репозитарій кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у НТУ «ХП» з урахуванням вимог «Регламенту роботи Національного репозитарію академічних текстів» на підтримку академічної доброчесності– eNTUKhPIIRGN;

- налагоджено роботу внутрішнього архіву кваліфікаційних випускних робіт в межах інституційного репозитарію СумДУ;

- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** встановлено версію 6.2 ПЗ Dspace на сервері Навчально-бібліотечного комплексу і перенесено електронний архів університету eNULAUSR, добавлено функцію самоархівування користувачів;

- **НТБ НТУ «ХП»** – оновлено програмне забезпечення репозитарію Dspace до версії 6.3;

- За кошти, виділені Міністерством освіти і науки України, та додатково за спецкошти ХНУ імені В. Н. Каразіна, було придбано **сучасний широкоформатний планетарний сканер** (модель Zeutschel OS 12000 A1), що призначений дбайливо створювати високоякісні цифрові копії унікальних документів і рідкісних видань різного виду, формату, типу оправи та товщини корінця. Це перша в Україні настільна модель сканера формату A1.

- на сайті **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** представлено новий ресурс «Karazin.Back2News – електронний архів оцифрованих періодичних видань ЦНБ Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», спільний проект з компанією «Цифрова країна», за підтримки Українського Культурного Фонду;

- суперсучасний книжковий сканер METIS EDS ALPHA отримала НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого;

- **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** започатковано новий напрямок у роботі довідково-бібліографічного відділу – розпочато створення біобібліографічної серії «Професори ХНПУ імені Г. С. Сковороди»;

- **НБ ХНТУСГ** – у рамках «Місячника першокурсника» запроваджено нову форму спілкування з читачами «Читацька академія» і «Тиждень академічної доброчесності»;

- **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** у звітному році розпочато проведення занять зі студентами з «Академічної доброчесності»;

- **НБ ХДУХТ** створено новий інформаційний продукт – електронний бюлетень «Думка наша»;

- **НБ ХНУРЕ** – створено новий інтерфейс колекції «Комплексів навчально-методичного забезпечення»;

- **НБ УПА** – оформлено договори з компаніями «Плагіат» та «Антиплагіат» для перевірки наукових робіт студентів і науковців академії на оригінальність;

- **НТБ НТУ «ХП»** – на сайті бібліотеки почала діяти «Віртуальна довідка»;

- **НБ ХНУРЕ** запрацювали нові послуги через «Довідкову службу», яка представлена на сайті бібліотеки, на уточнення цитат і з присвоєння індексів УДК;

- на сайті **НБ ХНТУСГ** створено архів віртуальних ресурсів;

- **НБ УПА** до ювілею створено відеоролик «Науковій бібліотеці УПА 60 років», розроблено буклет до пам'ятної дата.

- бібліотеками **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **НТУ «ХП»**, **ХНУРЕ**, Інформаційним центром «Вікно в Америку», який працює за підтримки Посольства США в Україні, на базі **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, створено групи в мережі Instagram або сторінки у мобільному додатку Instagram;

- заступника директора **НТБ НТУ «ХП»** призначено адміністратором Scopus Institution Profile Wizard (IPW), IPW Scopus дозволяє швидко та зручно формувати запити на коригування профілю установи та додавати до профілю установи інші варіанти назви;

- директора Железняк І. О. **НБ СумДПУ** переобрано за конкурсом на наступний термін;

- директора Маринич Т. О. **бібліотеки СумДУ** переобрано за конкурсом на наступний термін;

- у звітному році **бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** розпочато роботу зі створенням кімнати-музею «Книгозбірня професора Михайла Жовтобрюха» – формування його архіву і видань вишу;

- змінено режим роботи **бібліотеки СумДУ** на 6-ти денний, збільшено час обслуговування користувачів;

- **НБ ХНУРЕ** закінчено 1 етап розробки технології використання віртуального квитка користувача;

- **бібліотекою ХДАК** запроваджено відкритий доступ до фонду читального залу;

- **бібліотекою ПУЕТ** підготовлено проект впровадження частково відкритого доступу до книжкових фондів читального залу;

- фахівці **бібліотеки ПДАА** у визначенні класифікаційних індексів УДК/ББК почали використовувати е-послугу;

- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – створено молодіжні воркспейс та лаунж зони для інтелектуального розвитку та дозвілля (настільні ігри – шахи, шашки, бридж);

- відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від **16.07.2007 № 44** «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» у бібліотеках **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **НФаУ** і **ХНМУ** минулого року проведено атестацію персоналу. Атестацію працівників у **НБ ХНУМ** було проведено з презентацією досягнень у форматі портфоліо;

Бібліотеки Об'єднання надалі планують вдосконалення системи управління, заснованої на принципах менеджменту якості, пошук нових форм управління інформаційними ресурсами і збереження наукової спадщини своїх вишів, забезпечення релевантного пошуку джерел інформації і шляхів її доставки користувачам, збільшення відсотка охоплення бібліотечним обслуговуванням контингенту користувачів, розширення спектру бібліотечних послуг, проведення соціокультурної діяльності тощо.

Голова Методичного об'єднання бібліотек
закладів вищої освіти Харківською зони,
директор ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна

І. К. Журавльова

Виконавець:
Н. І. Лазаренко,
(057)707-52-24

Список скорочень

ГНПУ – Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
 ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
 ЕДД – електронна доставка документів
 ЕК – Електронний каталог
 ХДЗВА – Харківської державної зооветеринарної академії
 КрНУ - Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
 КНУ імені Тараса Шевченка – Київський національний університет імені Тараса Шевченка
 НТУУ КП імені Ігоря Сікорського – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
 КЗ «ХГПА» ХОР – Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
 МБА – міжбібліотечний абонемент
 МОН України - Міністерство освіти і науки України
 НАУ імені М. С. Жуковського "ХАІ" - Національний аерокосмічний університет імені М. С. Жуковського "ХАІ"
 НБУ імені Ярослава Мудрого – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
 НБУВ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
 відділ НМВ – Науково-методичний
 ННМБУ – Національна наукова бібліотека України
 ННППІ - Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут Української інженерно-педагогічної академії (м.м. Бахмут, Слов'янськ)
 ННСГБ НААН – Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України
 НБУ імені Ярослава Мудрого – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
 НТУ „ХПІ” – Національний технічний університет "ХПІ"
 НТУУ «КПІ» - Національний технічний університет України «КПІ»
 НФаУ – Національний фармацевтичний університет
 НЮУ імені Ярослава Мудрого - Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
 ОНУ імені І.І. Мечникова - Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
 ПДАА - Полтавська державна аграрна академія
 ПНПУ - Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка
 ПолтНТУ - Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка
 ПОУНБ імені І. П. Котляревського - Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського
 ПУЕТ - Полтавський університет економіки і торгівлі
 СНАУ - Сумський національний аграрний університет
 СтахННІГіОТ (м. Стаханов) - Стаханівський Навчально-науковий інститут гірничих та освітніх технологій УППА
 СумДПУ - Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
 СумДУ - Сумський державний університет
 УБА – Українська бібліотечна асоціація
 УПА – Українська інженерно-педагогічна академія
 УкрДУЗТ - Український державний університет залізничного транспорту
 УМСА – Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
 ХДНБ ім. В. Г. Короленка – Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
 ХНУ імені В. Н. Каразіна – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
 ХНЕУ імені С. Кузнеця – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
 ХНМУ – Харківський національний медичний університет
 ХНТУСГ – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
 ХНУБА - Харківський національний університет будівництва і архітектури
 ХНУМ - Харківський національний університет мистецтв імені І. Котляревського
 ХНУМГ - Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

ХДАДМ - Харківська державна академія дизайну і мистецтв

ХДАК – Харківська державна академія культури

ХДАФК – Харківська державна академія фізичної культури

ХДЗВА – Харківська державна зооветеринарна академія

ХДУХТ - Харківський державний університет харчування і торгівлі

ХНАДУ - Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ХНАУ імені В. В. Докучаєва – Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва

ХННІ ДВНЗ «УБС» – Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

ХНПУ - Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ХНУРЕ – Харківський національний університет радіоелектроніки

ЗМІСТ

Вступ	1
Обслуговування користувачів.....	2
Комплектування, організація і збереження фондів	7
Створення електронних колекцій бібліотек	13
Наукове опрацювання документів.....	16
Організація пошукового апарату	16
Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування	18
Соціокультурна діяльність	27
Наукова діяльність	35
Професійний розвиток бібліотечного персоналу.....	45
Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів.....	51
Управління. Робота з персоналом	54
Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки	58
Матеріально-технічна база бібліотек	61
Нове у роботі бібліотек	63
Список скорочень.....	67